ידען בעדענקט! דער קאמף בעגען רדיפות אויף ידען אין דייטשלאנד — דויערט

NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 87 | Łódź, Środa, 15 kwietnia 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 106. | לאדז, מיטוואך פ׳ שמיני כ״ג ניסן תרצ״ו | 14-טער יאהרגאנג

ענגלאנד דראהט מיט מלחמה

צוליב׳ן איטאליענישן מארש אין אביסיניען

דאס איטאליענישע מיליטער נעבען דער סודאנער גרעניץ.—ענגלאנד וועט פאדערן צו פערמאכען דעם סועץ-קאנאל און אנצונעהמען מיליטערישע סאנקציעס

היינט—די בעראטונג פון די גענעראל-שטאבען

רוים, 14 (ספ. טעל)

דער איטאליענישער קריגס-קאמוניקאט מעלדעט: דער מארשאל באדאליא טעלעגראפירט: די זיגרייכע אפענסיווע פון אונזער מיליטער אויף פערשידענע אפשניטען אויפ׳ן צפון-פראנט דויערט ווייטער. איינע פון אונזערע אפטיילונגען, וועלכע האט ארויסמארשירט פון גאנדאר, האט נעכטען פערנומען דעם האלב-איינזעל גארגארא אויף דער אזיערע טאנא, וואו ס׳איז ארויסגעהאנגען געווארען אן איטאליענישע פאהן. די אזיערע טאנא איז פעראייניגט געווארען מיט גאנדאר דורך אן אויטאשאסיי, וועלכער איז געבויט געווארען גלייכצייטיג מיט דער אנקומען פון אונזער מיליטער.

אנ׳אנדערע מאטאריזירטע אפטיילונג, קאוואלעריע אויף קעמלען און טאנקען, האבען פערנומען די אביסינישע צאל-וואך נעבען גאלאבאט אויף מערב פון גאנדאר. די אביסינישע אפטיילונגען ענטלויפען.

אויפ׳ן דרום-פראנט האט א קליינע אולאנער-אפטיילונג געצוואונגען אפצוטרעטען א גרעסערע אביסינישע אפטיילונג.

אסמארא, 14 (ספ. טעל.)

די סטעפאני-אגענטור מעלדעט: דאס איטאליענישע מיליטער האט פערנומען גאלאבאט, אויפ׳ן טייך גאנדוא אויף דער גרעניץ פון ענגליש-עגיפטישען סודאן. דער גארניזאן פון גאלאבאט האט זיך צוריקגעצויגען אהן ווידערשטאנד. די באפעלקערונג האט ענטוזיאסטיש אויפגענומען די איטאליענער. די גייסטליכע און די מאכט האבען בעגריסט די איטאליענישע אפטיילונגען. גאלאבאט איז א האנדעלס-פונקט און זייט דעם אנהויב פון דער מלחמה איז עס געווען א צענטער פון צושטעלן לעבענסמיטעל און קריגס-מאטעריאל פון סודאן פאר אביסיניען. בעזונדערס דורך גאנדאר פאר די ארמעען פון ראס קאסא, ראס סעיום און פאר אדיס-אבעבא. דאס פערלירען גאלאבאט איז פאר דעם נעגוס א שווערע מפלה.

לאנדאן, 14 (ספ. טעל.)

דער „דיילי טעלעגראף" ערקלעהרט, אז די ענגלישע רעגירונג האט זיך איבערצייגט וועגען דעם, אז די עקאנאמישע סאנקציעס וועלען גארנישט העלפען. די ענגלישע רעגירונג האלט, אז די פעלקער-ליגע דארף זיך ארויסזאגען אנצווענדען מיליטערישע סאנקציעס. ענגלאנד האלט, אז זי וועט בעקומען די הסכמה פון אלע מלוכות וועלכע געפינען זיך אין דער פעלקער-ליגע, ווייל אנדערש וועט די פעלקער-ליגע האבען באנקראטירט, נישט קענענדיג אנווארפען איהר ווילען איטאליען. מ׳שמועסט אויך, אז די ענגלישע רעגירונג איז ענטשלאסען צו שליסען דעם סועץ-קאנאל.

פאריז, 14 (ספ. טעל.)

אין די זשענעווער קרייזן האלט מען, אז דאנערשטאג וועט קומען צו א צוזאמענשטויס צווישען דער שטעלונג פון פראנקרייך און ענגלאנד וועגען דעם איטאליעניש-אביסינישען קאנפליקט. די פרעסע האלט, אז צוליב די קליינע ערפאלגן פון די עקאנאמישע סאנקציעס, וועט די ענגלישע רעגירונג זיין געצוואונגען אדער צו רעזיגנירען אדער אנצוהויבען סאנקציעס, וועלכע וואלטען געקענט דערפיהרען צום שליסען דעם סועץ-קאנאל. דא וואלט זיך אבער פראנקרייך צוריקגעהאלטען, ווייל פראנקרייך האלט, אז אין איצטיגען מאמענט, ווען דייטשלאנד טרעט צו צו פארטיפיקירען דעם אויבער-רהיין, איז איטאליען די איינציגע בריק, וואס פעראייניגט פראנקרייך מיט דער קליינער קאאליציע.

פאריז, 14 (ספ. טעל.)

דער רוימישער קארעספאנדענט פון „פאריסואר" מעלדעט, אז די איטאליענישע רעגירונג זאל זיך האבען געווענדעט צו ענגלאנד מיט א פראגע, צי גרויס-בריטאניען איז גרייט צו מאכען א זשעסט אין דער הינזיכט פון בערוהיגען די אנטי-איטאליענישע שטימונגען אין ענגלאנד. דערפאר וואלט איטאליען אפגעשטעלט די קריגס-טעטיגקייט.

פאריז, 14 (ספ. טעל.)

דער פרעמיער סארא האט אויפגעגעבען אויף א שעה-לאנגען געשפרעך דעם איטאליענישען אמבאסאדאר צערוטי. נאכדעם האט סארא קאנפערירט מיט פלאנדען׳ען.

פאריז, 14 (ספ. טעל.)

די פאריזער פאליטישע קרייזען לעגען גרויס געוויכט אויף דער היינטיגער קאנפערענץ צווישען פרעמיער סארא, אויסערן-מיניסטער פלאנדען און פאל באנקור. ס׳וועט ארומגערעדט ווערען די שטעלונג פון פראנקרייך צו אנ׳ענטוויקלען ענגליש-איטאליענישען קאנפליקט און די ארבייטען אין זשענעווע.

זשענעווע, 14 (ספ. טעל.)

דער „קאמיטעט פון 13" צו ערלעדיגען דעם איטאליעניש-אביסינישען קאנפליקט, איז צונויפגערופען געווארען אויף דאנערשטאג דעם 16 ד.ח. אויב דער דאזיגער קאמיטעט וועט נישט געפינען קיין אויסוועג צו ברענגען צו שלום, וועט דער ענין איבערגעהען צו דעם „קאמיטעט פון 18", וועלכער וועט זיך אפשטעלען אויף דער פראגע פון מיליטערישע סאנקציעס.

לאנדאן, 14 (ספ. טעל.)

היינט האלב 12 פארמיטאג הויבט זיך אן אין בנין פון דער ענגלישער אדמיראליטעט די פערשטענדיגונגס-קאנפערענץ צווישען די גענעראל-שטאבען פון ענגלאנד, פראנקרייך און בעלגיען.

טאקיא, 14 (ספ. טעל.)

דער יאפאנישער אויסערן-מיניסטער האט ערקלערט פאר די פרעסע-פארשטעהער, אז יאפאן לעגט גרויס אכט אויף צו פערזיכערן איהרע ווירטשאפטליכע אינטערעסען אין אביסיניען און וועט האנדלען זעלבסטשטענדיג אין צוזאמענהאנג מיט דעם איטאליענישען פראיעקט צו מאכען אויס דער אביסינישער אונאפהענגיגקייט א פיקציע. דער פארשטעהער פון אויסערן-מיניסטעריום האט צוגעגעבען, אז די אויגען פון דער גאנצער וועלט זענען איצט געווענדעט אויף פראנקרייך, ענגלאנד און פעלקער-ליגע און אויף זייער שטעל. בנוגע די איטאליענישע פראיעקטען.

טאקיא, 14 (ספ. טעל.)

די דאמעי-אגענטור מעלדעט, אז היינט אינדערפריה האט דער טערקישער אמבאסאדאר איבערגעגעבען אין אויסערן-מיניסטעריום א טערקישע באטע, וואס איז ארויסגעשיקט געווארען צו דער פעלקער-ליגע מיט דער פאדערונג צו רעווידירען דעם דארדאנעלען-סטאטוט און דעם לאזאנער טראקטאט.

בלוטיגע געשעהענישן אין לעמבערג

בעת אנ׳ארבייטסלאזען דעמאנסטראציע איז איין ארבייטער דערהרגעט געווארען, א צווייטער פערוואונדעט

ווארשא, 14 (טעלעפאניש)

היינט פארמיטאג האט זיך פאר׳ן ארבייטס-פערמיטלונגס-ביורא אויף שווענטאקרזשיסקא גאס אין לעמבערג, פערזאמעלט א גרעסערע גרופע ארבייטסלאזע, פאדערנדיג ארבייט. ווען דער פארשטעהער פון ארבייטס-פאנד האט ערקלערט די ארבייטער, אז דערווייל קען דער פאנד נישט בעשעפטיגען קיין גרעסערע צאהל ארבייטסלאזע, זענען א טייל פערזאמעלטע אוועק צום מאגיסטראט, וועלענדיג זיך אריינרייסען אויפ׳ן הויף. די פאליציי פונקציאנערען האבען דערצו נישט דערלאזען, דעמאלט זענען א טייל ארבייטסלאזע אוועק אויפ׳ן אקאדעמישען פלאץ, וועלכער איז איצט אויפגעגראבען צוליב די קאנאליזאציע-ארבייטען, וועלכע ווערען דארט געפיהרט. 6 רייטער - פאליציאנטען האבען געפרובט צו בערוהיגען די פערזאמעלטע ארבייטסלאזע. מען האט אבער אויף דער פאליציי אנגעהויבען צו ווארפען שטיינער. די פאליציי - אפטיילונג האט זיך צוריקגעצויגען אויף אקאדעמישע גאס און איינער פון די פאליציאנטען האט אין איינער פערטיידיגונג בענוצט זיין רעוואלווער אפגעבענדיג 5 שאסען אין דער לופט און דאן איין שאס אין דער ריכטונג פון די, וועלכע האבען איהם אטאקירט. אין רעזולטאט פון די שאסען זענען פערוואונדעט געווארען 2 פון די דעמאנסטראנטען, איינער פון זיי אנ׳ארבייטסלאזער וול. קאזאק 23 יאהר אלט איז געשטארבען אין שפיטאל. דער צווייטער געפינט זיך אין שפיטאל. ס׳איז אנגעקומען א גרעסערע אפטיילונג פאליציי, וועלכע האט פונאנדערגעטריבען די דעמאנסטראנטען, די מאכט פיהרט אנ׳אויספארשונג, כדי פעסטצושטעלען דעם פערלויף און צו ענטדעקען די שולדיגע אין די געשעהענישן.

לעמבערג, 14 (טעלעפאניש)

בעת די היינטיגע געשעהענישן זענען אויסגעהאקט געווארען די שויבען אין די צוקערניעס „האמא", „טשאצקא", „פאמאזשאנקא" און אין קינא „פאן".

אונזער ווארט

א ניכטערע שטים

לעצטענס בעווייזען זיך אין דער פוילישער פרעסע כסדר ארטיקלען מיט רפואות און לאזונגען פאר דער יודען-פראגע אין פוילען, פערשידענע זענען די דאזיגע רעצעפטען, וועלכע קומען פון פערשידענע זייטען.

מיר וועלען שוין נישט רעדען וועגען דער כו-ליגאנישער ענדעקישער פרעסע, וועלכענס פראגראם צו לעזען די יודען-פראגע איז פערניכטונג און אויסראטונג, נישט איבערקלייבענדיג אין די מיטלען די לעצטע פראצעסען טעטען די יונגע ענדעקעס, וועלכע זענען פארגעקומען אין גאנצען לאנד, אין אויך אין לאדז, האבען בעוויזען וויאזוי זיי האבען געוואלט לעזען די יודען-פראגע. וועגען דעם וועלען מיר איצט נישט מעהר דערמאהנען.

פון אנ׳אנדער זייט זעהט מען אנ׳אנדער רפואה פאר דער יודען-פראגע, דאס איז דער נוסח אין הסכם מיט די ארויסגעגעבענע הירטען-בריף. מיר האבען שוין ציטירט די מיינונג פון קראקאווער „טשאס", וועלכער האט זיך מיט בידע הענד אנגעכאפט אין די עמפעהלונגען פון קארדינאל הלאנד און פירשט סאפיעהא...

פון דער צווייטער זייט אבער פרובט מען אויך אינר דער פויליש - סאציאליסטישער פרעסע צו בעהאנדלען די דאזיגע פראגע.

אין דער צייטשריפט „פראנט פון אינטעלעקטועלען ארבייטער" האט זיך בעוויזען אנ׳ארטיקעל פון פראפ. זאקזשעווסקי וועגען „דער יודען-פראגע און דער אנטיסעמיטיזם". דער אויטאר שרייבט:

— דער פראלעטאריאט מוז לעזען די יודען-פראגע אלס פראגע פון די יודישע פאלקס-מאסען. לעזען זי אויף א גערעכטען אופן, מאכענדיג די יודען מעגליך א גוטוויליגע עמיגראציע אין זייערע נאציאנאלע היימען, אדער דורך טעזונד מאכען זייער סטרוקטור. ס׳מוזען פערווישט ווערען אלע אונטערשידען צווישען די בירגער פון יודישער אפשטאמונג און די איבריגע בירגער. נישט אפלייקענדיג, אז עס עקזיסטירט א יודען-פראגע, דארפען מיר אפוואהרען אלע פרובען צו לעזען זי אין אנ׳אטמאספער פון נאציאנאלען, ראסען אדער גלויבענס-האס.

געוויס איז פראפ. זאקזשעווסקי גערעכט און אין דעם כאר פון ארומיגער אנטיסעמיטישער משוגעת איז די דאזיגע מיינונג פון חשוב׳ען מחבר זיכער א דערפרעהענדע ערשיינונג. דער מחבר דערמאנט אבער נישט מיט קיין איין וואהט די נויטווענדיגקייט פון נאציאנאלער רעכט פאר די יודישע פאלקס-מאסען, ס׳וואלט כדאי געווען צו וויסען די מיינונג פון פראפ. זאקזשעווסקי וועגען דעם דאזיגען ענין.

טאג-טעגליך

ענגלאנד—איטאליען

די גאנצע אויפמערקזאמקייט פון די פאליטישע קרייזען איז איצט געווענדעט אויף די בעראטונגען, וועלכע קומען פאר אין הערליכען פאלאץ פון ענגלישען וויצע - מיניסטער פאר לופט-וועזען פיליפ סאסאן, אין דער גראפשאפט קענט, וואו דער פרעמיער באלדווין האט איבערדיסקוטירט מיט מיניסטער אידען די אקטועלע פראגען פון דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק.

די הויפט - אויפמערקזאמקייט איז געווענדעט אויף די געשעהענישן אין אביסיניען.

דער דיפלאמאטישער קאמף צווישען ענגלאנד און איטאליען געהט אריין אין א דעצידירענדע פאזע.

אין לאנדאן האבען זיך שוין פערשפרייט קלאנגען, אז אין נאהנטן זענען ארויסגעגעבען געווארען נייע דירעקטיוועןן „פאר׳ן ענגלישען פלאט, וועלכער דארף זיין גרייט אויף יעדען פאל".

די דעצידירענדע דיפלאמאטישע שלאכט קען ברענגען אדער א פולשטענדיגע ענטשפאנונג, אדער אנ׳אונבערעכענדע רעאקציע מצד איטאליען. ס׳איז כאראקטעריסטיש די מיינונג פון דער איטאליענישער פרעסע, אז „דאס איטאליענישע פאלק און רעגירונג איז גרייט אויף אלעמען", די דאזיגע מיינונג ווערט קאמענטירט אויף דעם אופן, אז איטאליען, הויבט זיך אן אויסצוניכטערן.

די הויפט-זארג פון דעם מאנדאטען-קרייז איז גוגע עגיפטען און סודאן, וועלכע זענען דירעקט בעדראהט דורך דעם איטאליענישען מיליטער, וועלכעס דערנעהנטערט זיך צו דער ענגלישער אינטערעסען-ספערע אין אביסיניען.

עגיפטען האט אין ענגער פערשטענדיגונג מיט ענגלאנד ארויסגעשיקט צו דער איטאליענישער גרעניץ עטליכע ענגלישע פולקען, אונאפהענגיג פון די פריהערדיגע 10 ענגלישע פיעכאטע - פולקען.

קיין עגיפטען זענען אויך שוין אנגעקומען די ערשטע עסקאדרעס פון ענגלישען פלאט, וועלכע זענען פערזעהן מיט מאדערנע אפאראטען, צו געפאסט אפצושלאגען יעדען לופט-אנגריף.

א מיליאן גאז-מאסקעס זענען מאגאזינירט געווארען אין די גרעסערע שטעט און פארטען.

אויך דער יאפאנישער אויסערן-מיניסטער האט שוין ערקלערט, אז יאפאן וועט מיט אלע מיטלען פערטיידיגען איהרע ווירטשאפטליכע אינטערעסען אין איטאליען.

ענגלאנד איז שוין איצט גרייט אפילו אנצווענדען מיליטערישע סאנקציעס און אפילו צו פערמאכען דעם סועץ-קאנאל. פראנקרייך וועט נישט איינגעהן חעהויף און שוין די נאהענטסטע טעג זאל קומען די ענטשיידונג אויף דער זיצונג פון דער פעלקער-ליגע.

יערענפאלס איז נאך קיינמאל נישט אויף דעם אופן געוואויגען געווארען דער גורל פון מלחמה שלום, ווי אין איצטיגען מאמענט.

מיליטער־קאנצענטראציע אין מזרח

נייער אינצידענט אויף דער סאוויעטיש־מאנדזשורישער גרעניץ

טאקיא, 14 (ספ. טעל.)
אויף דער סאוויעטיש מאנדזשורישער גרעניץ זיינען פערשטארקט געווארען די מאנדזשורישע בעוואפענטע כּוחות, וועלכע זיינען אורעקגעשטעלט געווארען אקעגען די סאוויעטישע כּוחות, וואס געפינען זיך אויפ'ן ווייטען מזרח. גלייכצייטיג זיינען געבראכט געווארען עטליכע יאפאנישע דיוויזיעס.

טאקיא, 14 ספ. טעל.)
די דאמעי אגענטור מעלדעט: א יאפאנישער פאטראל פון 20 מענשען איז בעשאסען געווארען דורך א סאוויעטישער אפטיילונג הינטער סאנד באר אויפ'ן טייך אוסורי. די שיסעריי האט געדויערט א האלבע שעה.

טאקיא, 14 (ספ. טעל.)
דער שטאב פון דער קוואנטונגער ארמעע מעלדעט, אז דער גובערנאטאר פון קרייז האלאנבאיר לינג טשענג, דער פאליציי קאמענדאנט פון זעלבען קרייז סו לינג, דער שטאב שעף פון דער ערשטער מאנגאלישער ארמעע און דריי אנדערע מאנגאלישע אפיצירען זיינען ארעסטירט געווארען און איבערגעגעבען צום קריגס געריכט; זיי ווערען בעשולדיגט אין א געהיימע פערשטענדיגונג מיט דער אויסערליכער מאנגאליע.

טאקיא, 14 (ספ. טעל.)
דער יאפאנישער קריגס מיניסטער גענ. טעראוטשי האט ערקלערט, אז ער וועט אננעהמען וויכטיגע בעשלוסען, אויב די רעגירונג וועט נישט אויספיהרען די פאסטולאטען פון דער ארמעע: 1) אדמיניסטראטיווע רעפארמען, 2) פערשטארקען די נאציאנאלע פערטיידיגונג.

דער גענ. האט ערקלערט, אז ס'וועט איינגעפיהרט ווערען א מיליטערישע דיקטאטור.

ערב דעם פאלען פון אדיס־אבעבא

דער נעגוס איז אנטלאפען קיין עגיפטען?

רוים, 14 (ספ. טעל.)
די סטעפאני־אגענטור מעלדעט, אז דער מארשאל באדאליא האט פערעפענטליכט א מאניפעסט צוזאגענדיג אפשאפען די קנעכטשאפט אויף אלע טעריטאריעס, וועלכע זיינען פערנומען געווארען דורך דעם איטאליענישען מיליטער.

אדיס־אבעבא, 14 (ספ. טעל.)
היינט האלב 9 פריה איז אין אדיס־אבעבא ערקלערט געווארען צושטאנד פון פליה־אטאק. עס איז סיגנאליזירט געווארען, אז איטאליענישע אעראפלאנען קומען אן פון פערשידענע ריכטונגען. שוין זייט איניגע טעג, אז די שטאט איז כמעט פולשטענדיג פערלאזט פון איהרע איינוואוינער. צוליב דער פליה־אטאקע האבען די לעצטע איינוואוינער פערלאזען די שטאט, אין וועלכער עס זיינען געבליבען בלויז די זשורנאליסטען, דער פערסאנאל פון דער ראדיא־סטאציע און פאליציי.

איבער דער שטאט האבען זיך בעוויזען 9 איטאליענישע אויסשפיר־ און באמבארדיר־אעראפלאנען, וועלכע האבען נאכ'ן אדורכפיהרען עטליכע עוואלוציעס איבער דער שטאט, אפגעפלויגען אין דער ריכטונג פון צפון. האלב 11 האט איבער דער שטאט זיך בעוויזען א דריי־מאטארדיגער באמבארדיר־אעראפלאן. אנדערע איטאליענישע באמבארדיר־אעראפלאנען זיינען היינט פריה אדורכגעפלויגען איבער דירעדאווא.

לאנדאן, 14 (ספ. טעל.)
דאס אריינמארשירען פון איטאליענישען מיליטער קיין דעסיע, ווערט דערווארט יעדע מינוט. נאך דעסיע וועט דאס איטאליענישע מיליטער האבען א פרייען וועג קיין אדיס־אבעבא.

פאריז, 14 (ספ. טעל.)
פון אביסיניען זיינען אנגעקומען ידיעות, אז דער נעגוס איז מיט אן אעראפלאן אנטלאפען קיין עגיפטען.

אנדערע ידיעות מעלדען, אז דער נעגוס איז פערוואונדעט.

די קעניגין האט געהאלטען א רעדע דורך ראדיא, צו די פרויען פון דער גאנצער וועלט, צו העלפען אביסיניען.

זשענעווע, 14 (ספ. טעל.)
די אביסינישע רעגירונג האט איבערגעשיקט צום גענעראל־סעקרעטאר פון דער פעלקער־ליגע א באטע, וואו ס'ווערען אויסגערעכענט 13 פאלען פון בענוצען דורכ'ן איטאליענישען מיליטער באמבעס מיט גיפטיגע גאזען.

זשענעווע, 14 (ספ. טעל.)
די איטאליענישע רעגירונג האט מיטגעטיילט דעם גענעראל־סעקרעטאריאט פון דער ליגע, אז די איטאליענישע אנפיהרונג האט אפגעשאפען די קנעכטשאפט אין אביסיניען.

20 מיליאן פונט הלואה

זאל דייטשלאנד בעקומען פון ענגלאנד?

לאנדאן, 14 (ספ. טעל.)
„דיילי עקספרעס“ מעלדעט, אז די ענגלישע רעגירונג זאל כלומרשט בעטראכטען די פראגען פון א הלואה פאר דייטשלאנד אין דער הויך פון 20 מיליאן פונט. דערביי זאל געמאכט ווערען דער תנאי, אז דאס געלד זאל נישט פערווענדעט ווערן אויף בעוואפענונגס־צוועקען.

נייער מלוכה־פרעזידענט אין לעטלאנד

ריגא, 14 (ספ. טעל.)
אין שלאס האט היינט דער פרעזידענט פון דער רעפובליק, קוויעס, פערלאזענדיג זיין אמט, ווייל כ'האט זיך געענדיגט דער טערמין, איבערגעגעבען די מאכט דעם פרעמיער אולמאנוס.

נאכ'ן איבערנעמען דורך אולמאנוס'ן די פונקציעס פונ'ם שעף פון דער מלוכה, איז פארגעקומען א פייערליכע זיצונג פון מיניסטארען־ראט. פרעזידענט אולמאנוס האט אונטערגעשטראכען אין זיין רעדע די שנעלע ענטוויקלונג פון די פערגאנגענע נאציאנאלע קרעפטען נאכ'ן איינפיהרען דעם נייעם רעזשים אין מאי 1934. ער האט צוגעגעבען, אז די ענדערונג, וואס איז פארגעקומען אויפ'ן אמט פון מלוכה־שעף, בעדייט דעם לעצטען עטאפ פון דער קאנסטיטוציע־רעפארם, וואס איז אנגעקינדיגט געווארען נאכ'ן 15־טען מאי 1934.

די שטאט איז דעקארירט מ'ט פעהנער, אויף די גאסען קומען פאר גרויסע מאניפעסטאציעס.

בעלגישע אוניווערזיטעטען בעטייליגען זיך נישט

אין די היידעלבערגער פייערונגען

ברוסעל, 14 (יט"א טעלעגראפיש)
א גאנצע רייה בעלגישע אוניווערזיטעטען און הויכשולען האבען בעשלאסען נישט צו בעטייליגען זיך אין די היידעלבערגער פייערונגען.

צוגעגנב'עט די אקטען

פון די אראבישע טעראריסטען

ירושלים, 14 (יט"א טעלעגראפיש) פון דער פאליציי קאנצעלאריע האט מען ארויסגעגנב'עט דריי טעקעס מיט וויכטיגע דאקומענטען וועגען דער אויספארשונג פון דער ענטדעקטער אראבישער טעראריסטען באנדע. די פאליציי ערקלערט, אז זי ווייס ווער די גנבים זיינען, און ס'ווערען געפיהרט דערוועגען אונטערהאנדלונגען מיט די גנבים.

פראטעסט פון „מזרחי“

אין דער יודישער אגענץ

ירושלים, 14 (יט"א טעלעגראפיש)
די וועלט־עקזעקוטיוו פון „מזרחי“ האט בעאויפטראגט איהר פערטרעטער אין דער אגענץ, הרב פישמאן, אפצוגעבען א פראטעסט וועגען דעם נישט־אויספיהרען די רעליגיעזע בעשלוסען פון לעצטען ציוניסטישען קאנגרעס.

Dr. med. Trepman
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט־קראנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע.
זאוואדזקא 6, טעל. 234-12
עמט אהן פון 8–11 פארמ. און פון 6–9 אוונט
ספעציעלער ווארטע־זאל פאר פרויען

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 120-93
ספעציאליסט
פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
מעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא־אנאליזען
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אוונט.
זונטאג און תנאות פון 9—1

זעלטענע איינקויפס־געלעגענהייט!
זעלטענע געלעגענהייט!
ליקווידאציע־פערקויף!
צוליב ליקווידאציע
פערמויפט אוים דאס בעקאנטע מוד־ און קארט־געשעפט פון
H. WŁOSKI
לאדז, 3 נאוואמיעסקא 3
טעל. 114-92. פראנט, 2־טער שטאק
צום איצטיגען פריהלינג און זומער־סעזאן די בעסטע הערן און דאמען שטאפען אויף פאלטענס און אנציגער פון בילליצער, מאמאשאווער און אנדערע פאבריקען
בעמערקונג: א פארטיע רעמש־ווארען איז מיטצופע רקויפען.
קומט און איבערצייגט אייך
צו ליקווידאציע־פרייזען!
נוצט אויס די געלעגענהייט!

געדענקט, שטשעשליווי
ביי
א גרויסער אויסוואהל פון
אריגינעלע בילליצער און טאמאשאווער סחורות
אויף אנציגער און פאלטענס
פון די בעסטע קוואליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09.
געדענקט פראנט II שטאק.

הוי נפלה עטרת ראשינו!
החסיד המצוין
נ"ע מרדכי מנחם מענדעל ב"ר שמואל לייב ז"ל
וויסקאהל (מזודנסקא־וואלא)
הלויתו תהי' היום ביום ד' כ"ד ניסן תרצ"ו,
בשעה 1 בצהרים מרחוב פילסודסקיעגא 25.
אשתו, בניו, בנותיו וחתנו.

אנאנסען
— אין —
פאלקסבלאט
האבען גרויס ערפאלג

פאר גאלד,
בריליאנטען, בריזשוטעריע
און לאמבארד־קוויטען
צאהלט די העכסטע פרייזע!
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

כעמיש־באקטעריאלאגישער לאבאראטאריום
פ. שאץ, לאדז
פיעטריקאווער 37
פיהרט אויס זאמטל. ערצטליכע אנאליזען

רעטשניצע
פאר וועבערייש־קראנקע
מענער · שוועכע און הויט־קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אוונט.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי־דאקטאר פון 11-1 און פון 5-7 אוונט.
א בעראטונג 3 זל.

לעבענס־פערזיכערונגס־פאליסן!
אינלענדישע און אויסלענדישע, אפילו פון גאנץ לאנג נישט געצאהלטע, קענען אייך האבען א געוויסן ווערט, אויב איהר וועט זיך ווענדען
Łódź Piotrkowska 145, m. 5
פערזענליך פון 4 ביז 7 נאכמ.
פאר פייער און גנבות!
קענט איהר אייך אסעקורירען אויף זעהר גינסטיגע בעדינגונגען.
קלינגט אן ביטע טעלעפ. 203-94

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
6 שערפיעז 37 (בענעדיקטא)
נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

דער
פאטאגראפישער אטעליר
„POLONJA“
אינה. נוטערמאן, גדאנסקא 31
פיהרט אויס אלער ארט פאטאגראפיעס צו פעסער, לעגיטימאציעס, פראמאציאנען מיט רינקעלעם הן אויך לויט פארטרעטען צו דער אונבעזעהונג פאר'ן, צו זעהר ביליגע פרייזן. פאס־קארטען און פארטרעטען ווערען אויך אויסגעפערטיגט שעהן און גוט
— צו נידריגע פרייזען. —

Dr. med.
M. GLAZER
ספעציאליסט פאר הויט־ און וועגערישע קראנקהייטען
ZACHODNIA 64, tel. 185-49.
נעהמט אן פון 12–2 מיטאג און פון 7 ביז 8.30 אוונט.
זונטאג און תנאות פון 10–12 בייטאג.

אוירען, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועקס אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטאריש פון 9-2 און פון 4-8 אוונט.
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען־קאבינעט
פאר דורכליכטונגען און אלערליי פאטאגראפיעס

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער - שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1טער שטאק
נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אוונט
זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג.
ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער - שוועכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט.
זונטאג פון 10–2 מיטאג.
פאר פרויען – א ספעציעלער ווארטע־זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען

וויכטיג פאר פאבריקאנטען!
און האנדווערקער
שווייסונגען, מאשינען־טיילען
און רעפעראטורען
פיהרט אוים ביליג
די מעכאנישע שלאסעריי
י. רעדער
11 ליסטאפאדא 11/13
(רוג זאכאדניא)

בעדינגונגען פון פּראָפ. ווייצמאַן בנוגע דעם לעגיסלאַטיווען=ראַט

סענסאַציאָנעל־ע ידיעה פון דער אַראַבישער פּרעסע

ירושלים, 14. (ית"א טעלעגראַפיש)

דער אָרגאַן פון מופטי האָט פּערעפענטליכט אַ סענסאַציאָנעלע ידיעה, אַז פּרעז. ווייצמאַן זאָל זיך האָבען געווענדעט מיט אַ בריף צום הויך-קאָמיסאַר וואוקאָפּ אין וועלכען ער איז מסכים אויפֿן לעגיסלאַטיווען-ראַט, נאָר ער שטעלט דערביי פאָלגענדע בעדינגונגען, ווי:

פאַר די וואַהלען צום לעגיסלאַטיוו-ראַט זאָלען די „אונלעגאַלע" עולים אין ארץ ישראל לעגאַליזירט ווערען.

אין משך פון די נאָהענטסטע 5 יאָהר, זאָל אַריינגעלאָזט ווערען קיין ארץ ישראל 50 טויזענד יודען יעהרלעך.

די אויפזיכט איבער דער קאַפּיטאַליסטישע עליה זאָל האָבען די יודישע אַגענץ.

ערלויבען די עמיגראַציע און קאָלאָניזאַציע פון יודען אין עבר הירדן.

וואהל רעכט צום לעגיסלאַטיוו=ראַט זאָלען האָבען די, וואָס קענען לעזען און שרייבען.

די צאָהל נאָמינירטע מיטגלידער אין לעגיסלאַטיוו ראַט זאָל פערקלענערט ווערען, דאַגעגען זאָל פערגרעסערט ווערען די פערטרעטערשאַפט פון ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס.

די אַלגעמיינע צאָהל מיטגלידער פון ל.=ראַט זאָל בעשטעהען נאָר פון 24 מיטגלידער, דערונטער 11 יודען.

יודען זאָלען צוגעלאָזט ווערען צו עפענטליכע אַרבייטען.

דער לעגיסלאַטיוו ראַט זאָל נישט טאָרען בעהאַנדלען קיין רעליגיעזע און ראַסען פראַגען.

אין שייכות מיט דער ידיעה האָט דער ית"א פאַרשטעהער זיך געווענדעט צו דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו וועגען אַן'אויפקלערונג און דער עקזעקוטיווע האָט מען די ידיעה נישט בעשטעטיגט, אָבער אויך נישט אָפּגעלייקענט.

MAOK
PŁYN TEPI ROBACTWO

לאַוואַל פאַר אַ דייטש=פראַנצויזישע פערשטענדיגונג

פּאַריז, 14 (ספּ. טעל.)

די היינטיגע פרעסע האָט פערעפענטליכט אַן'אַרטיקעל פון געוועזענעם אויסערן=מיניסטער פּיער לאַוואַל, וועגען דער איצטיגער פּאָליטישער לאַגע אין אייראָפּע. לאַוואַל זאָגט, אַז ס'קען נישט געמאָלט זיין קיין שלום אין אייראָפּע, אָן אַ דייטש-פראַנצויזישער פערשטענדיגונג. ער האַלט, אַז מען דאַרף אויסנוצען די געשאַפענע אַטמאָספער כדי צו ערלעדיגען אַלע פראַגען צווישען פראַנקרייך און דייטשלאַנד. ער איז אָבער אויך דערפאַר צו דערהאַלטען דעם פראַנצויזיש-סאָוויעטישען אָפּמאַך.

אַנטי=יודישער אויסשטויסונגס-קאַמף ווערט פאָרטגעזעצט

נאַצישע גדולים ווילען שאַפען אין אויסלאַנד דעם איינדרוק, אַז די אַנטי=יודישע געזעצגעבונג אין דייטשלאַנד איז שוין פערענדיגט

בערלין (יט"א) די דייטשע פרעסע ברענגט אַן'ערקלערונג, וואָס איז אָפּגעגעבען געוואָרען דורך דעם רייכס - יוסטיץ - מיניסטער ד"ר פראַנק בעת זיין איצטיגען בעזוך אין רוים, אַז די אַנטי-יודישע געזעצגעבונג אין דייטשלאַנד, איז שוין פערענדיגט.

אַן'ענליכע ערקלערונג האָט אויך לעצטענס אָנגעגעבען דער נאַצי-מומחה אין דער יודען-פראַגע שטאַטס-סעקרעטאַר ד"ר שטוקאַרט, אַז די נאַצי-רעגירונג בעטראַכט דעם פּראָבלעם פון יודישער בירגערשאַפט אין דייטשלאַנד פאַר פולשטענדיג געלעזט און פאַרגעזען — 4, 5 און 6 פון דעם נאַצי-פּראָגראַם, וואָס בעציהען זיך אויף דער ענטרעכטונג פון די יודען, „האָבען שוין געפונען זייער געזעצליכע פערווירקליכונג".

גלייכצייטיג איז ערשינען אַ פעראָרדנונג פון דער נאַצי-רעגירונג, וואָס פערווערט יודען און פערזאָנען פון יודישער אָפּשטאַמונג צו פּראַקטיצירען אַלס וועטערינאַר - דאָקטוירים און וועטערינאַר אינסטיטוציעס. די נייע פעראָרדנונג געהט אַריין אין קראַפט פון 1-טען יולי 1936 און שטיצט זיך אויף די זעלבע יסודות, ווי די אַנטי-יודישע געזעצען און מעדיצין - דאָקטוירים אַנד אַדוואָקאַטען-בערוף. אין די וועטערינאַר - קאַמערן, וועלכע ווערען איצט געשאַפען, וועלען יודען נישט האָבען קיין צוטריט.

פּאָליטישער און ווירטשאַפט־ליכער פּראָגראַם פון פּרעזידענט רוזוועלט

וואַשינגטאָן, 14 (ספּ. טעל.)

דער פּרעז. רוזוועלט האָט געעפענט די וואַהל-קאַמפּאַניע מיט אַ רעדע אין קלוב פון די יונגע דעמאָקראַטען אין באַלטימאָר.

אין זיין רעדע האָט ער ענטוויקעלט זיין פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכען פּראָגראַם. דער פּרעזידענט לייגט פאָר צו בעגרעניצען דעם אַרבייטס-עלטער פון 18 ביז 65 יאָהר.

מען קען פערקלענערן די אַרבייטסלאָזיגקייט דורך פערקלענערן די אַרבייטס-צייט.

אַלע וואַהל-פּראָטעסטען מוזען בעטראַכט ווערען ביז'ן 4 מאַי

וואַרשאָ, 14 (טעלעפאָניש)

די אָפּטיילונג פאַר וואַהל-פראַגען ביים העכסטען געריכט האָט אַרויסגעגעבען אַ ... אַ דעצונג, אַז אַלע וואַהל-פּראָטעסטען זאָלען בעטראַכט ווערען ביז'ן 4-טען מאַי. אַזוי אַרום וועט ביז דער צייט דעציזירט ווערען די פראַגע פון ד"ר גאָטליבס מאַנדאַט.

פּאַסאַזשיר-טאַריף אויף די באַהנען

זאָל פערקלענערט ווערען

וואַרשאָ, 14 (טעלעפאָניש)

דאָס באַהן-מיניסטעריום אַרבייט איבער אַ פעראָרדנונג, וועגען רעווידירען דעם פּאַסאַזשיר-טאַריף אויף די באַהנען.

דער איצטיגער טאַריף זאָל פערקלענערט ווערען אויף 25 פּראָצענט. דער נייער טאַריף זאָל חל זיין פון חודש יוני אָן

גרויסע אַרעסטען צוליב אַ נאַצישען מאָרד

ווין, 14 (ספּ. טעל.) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם סענסאַציאָנעלען מאָרד, וועלכע די נאַציאָנאַל=סאָציאַליסטען האָבען אויסגעפיהרט איבער דער פערזאָן פון מאַנטער האָפער אין גראַץ, זענען אַרעסטירט געוואָרען 100 פּערזאָן. דער מאָרד איז אויסגעפיהרט געוואָרען דורך אַ געהיימער נאַצישער אָרגאַניזאַציע.

ביליגע רייזעס קיין
פּאַלעסטינע
אויף די
לעוואַנטינישע
ירידים
די נאָהענטסטע רייזעס קומען פאָר דעם
16, 22 און 29 אַפּריל ד.י.
כשרער אומזיסטער אויסהאַלט
אויף די באַהנען
שלאַף = וואַגאָנען III קלאַס
אינפאָרמאַציעס און איינשרייבונגען:
Wagons Lits Cook
פּיעטריקאָווער 68. טעל. 70=170

מעגליכקייטען פאַר יודישער אימיגראַציע אין די לענדער פון צענטראַל= און דרום=אַמעריקע

איינדרוקען פון אַ יודישען זשורנאַליסט, וואָס האָט אין משך פון אַ יאָהר צייט בערייזט די דאָזיגע לענדער

ניו־יאָרק, (יט"א). אין ניו-יאָרק וויילט איצט דער יודישער זשורנאַליסט פון אַרגענטינע, רעדאַקטאָר פון וואָכענבלאַט „דער שפּיגעל" אין בוענאָס-איירעס, י. ל. גרוזמאַן, וועלכער האָט אין משך פון לעצטען יאָהר אַדורכגעפיהרט אַ שטודיען רייזע איבער די לענדער פון דרום- און צענטראַל-אַמעריקאַ.

י. ל. גרוזמאַן ערקלערט, אַז אין רעזולטאַט פון זיין שטודיען-רייזע איז ער געקומען צו דער אַלגעמיינער מסקנה, אַז די בעדינגונגען פאַר דער אימיגראַציע פון מזרח- און צענטראַל-אייראָפּעאישע יודען אין די דורך איהם בעזוכטע לענדער זענען אויסגעצייכענטע. גרוזמאַן איז בעזונדערס ענטוזיאַסטיש וועגען די אימיגראַציע-מעגליכקייטען אין טשילי, פּערו און עקוואַדאָר. אין עקוואַדאָר האָט גרוזמאַן פערבראַכט אַ חודש צייט און דאָרט אָפּגעהאַלטען קאָנפערענצען מיט'ן פּרעזידענט פון קאָמיטעט פאַר יודישער קאָלאָניזאַציע אין עקוואַדאָר, ד"ר שמואל זשיטלאָווסקי. גרוזמאַן בעהויפּטעט, אַז עקוואַדאָר קען זעהר ערפאָלגרייך קאָלאָניזירט ווערען דורך יודישע אימיגראַנטען.

גרוזמאַן לייקענט די בעהויפּטונג, אַז דער קלימאַט אין עקוואַדאָר איז אונגינסטיג פאַר אייראָפּעער און אַז די איינגעבוירענע בעפעלקערונג זאָל זיך בעציהען אונפריינדליך צו אימיגראַנטען. ער האָט בעזוכט עקוואַדאָר אין סעפּטעמבער און איינגעפונען, אַז דער דאָרטיגער קלימאַט איז פיל גינסטיגער ווי אין האַוואַנאַ (קובאַ), וועלכע ער האָט בעזוכט שפּעטער. דאָס לאַנד — בעהויפּטעט גרוזמאַן — איז פרוכטבאַר, און דער באָדען, וואָס די עקוואַדאָר-רעגירונג שטעלט אין רשות פון יודישען קאָלאָניזאַציע-קאָמיטעט, געפינט זיך אין דער נאָהענט פון דער הויפּט-שטאָט פון עקוואַדאָר, קיטאָ.

גרוזמאַן האָט בעזוכט ציו. אַנד. טשילי, פּערו, קאָלומביאַ. פּאַנאַמאַ, קאָסטאַריקאַ, און קובאַ און ער בעהויפּטעט, אַז די לאַגע פון די יודען, וואָס האָבען זיך בעזעצט אין די דאָזיגע לענדער איז אין אַלגעמיין גענסטיג און אַז זיי האָבען פאַר זיך געלעזט דאָס פּראָבלעם פון ברויט. דער אַנטיסעמיטיזם — ווי ער איז דאָ — איז אַן'אויבערפלעכליכער און אין אַלע זייבע ערשיינונגען אַ געבראַכטער פון דער פרעמד. אין טשילי, קובאַ און עקוואַדאָר און טיילוויז אין פּערו איז דער אַנטיסעמיטיזם „אַהין צייהן".

טעלמאַן בעפרייט געוואָרען? אָדער געשיקט אין קאָנצענטראַציע=לאַגער

ווין, 14 (ספּ. טעל.)

די פּראַגער „לידאָווע נאָווינע" דערוואוסט זיך פון אַ דיפּלאָמאַטישער קוועלע, אַז אין בערלין איז אַנולירט געוואָרען די אויספאָרשונג געגען דעם געוו. אָנפיהרער פון דער דייטשער קאָמוניסטישער פּאַרטיי ערנסט טהעלמאַן. טהעלמאַן זאָל שוין זיין אַרויס געלאָזען אויף דער פריי. די זעלבע קוועלע אינפאָרמירט. אַז דער גענעראַל - פּראָקוראָר ד"ר ווערנער האָט זיך נישט איינגעגעבען צו בעווייזען וועלכע עס איז פערברעכען.

אַן'אַנדערע קוועלע מעלדעט, אַז טהעלמאַן וועט איצט אַריבערגעפיהרט ווערען אין קאָנצענטראַציע-לאַגער.

קאַרטען אויף לעדער און שיך אין דייטשלאַנד

קאָנפיסקירט דאָס לעדער אויף מיליטער=צוועקען

וואַרשאָ, 14 (טעלעפאָניש)

פון בערלין מעלדעט מען, אַז אין די לעצטע טעג בעמערקט זיך אין גאַנץ דייטשלאַנד אַ גרויסער מאַנגעל אין לעדער און שיך.

פון גוט-אינפאָרמירטע דייטשע קוועלען האַלט מען, אַז דער דאָזיגער מאַנגעל איז געקומען צוליב דער קאָנפיסקאַציע פון לעדער אויף מיליטער-צוועקען.

אין בערלין זאָלען איינגעפיהרט ווערען קאַרטען אויף שיך און לעדער אַזוי ווי אין די מלחמה-צייטען.

וויפיל וועלען די פּוילישע יודען געניסען פון דעם „דזשאינט"-קאַמפּיין אין אַמעריקע

ניו־יאָרק, (יט"א) פעליקס וואַרבורג האָט היינט געהאַלטען אַ רעדע דורך ראַדיאָ, וואָס איז טראַנסמיטירט געוואָרען איבער גאַנץ אַמעריקאַ, געבענדיג אַן'איבערבליק פון דער „דזשאָינט"-טעטיגקייט פאַר די לעצטע 22 יאָהר אין 50 לענדער. פעליקס וואַרבורג האָט ערקלערט, אַז ערשטע צוויי מיליאָן דאָלאַר פון דער קאַמפּיין-קוואָטע וועלען בעשטימט ווערען פאַר דער העטונגס-אַקציע לטובת דעם דייטשען יודענטום.

דער גענעראַל - סעקרעטאַר פון „דזשאָינט" י.צ. הײמאַן האָט אויף אַ פּרעסע - קאָנפערענץ צוו. אַנד. ערקלערט, אַז פאַר די לעצטע 12 יאָהר האָט דער „דזשאָינט" אַרויסגעגעבען פוילען 27 מיליאָן דאָלאַר. אויב עס וועט דערגרייכט ווערען די קוואָטע פון דזשאָינט - קאַמפּיין, וועט העכער אַ מיליאָן דאָלאַר בעשטימט ווערען פאַר דעם מזרח-אייראָפּעאישען יודענטום און אַן'ערך 60 פּראָצ. דערפון וועט פערווענדעט ווערען פאַר די יודען אין פוילען.

געשטאָרבען דער גריכישער פּרעמיער

אַטען, 14 (ספּ. טעל.)

דער גריכישער פּרעמיער-מיניסטער דעמערציס איז געשטאָרבען פון אַ האַרץ-שלאַק.

די ידיעות וועגען דעם לעצטען שעדיול זענען נישט ריכטיג

וואַרשאַ, 14 (יט"א טעלעפאָניש)

די ידיעה אין דער וואַרשאַווער פרעסע וועגען דעם לעצטען שעדיול, ווערט פון ירושלים אָפּגעלייקענט.

געשטאָרבען געוו. מיניסטער שעראָן

פּאַריז, 14 (ספּ. טעל.)

אין עלטער פון 67 יאָהר איז היינט געשטאָרבען דער געוו. פראַנצויזישער 7 מאָליגער מיניסטער אָנרי שעראָן.

אַרעסטען צווישען טוער פון דער פּויערים-ריכטונג

וואַרשאָ, 14 (טעלעפאָניש)

די לעצטע טעג זענען אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַרעסטען צווישען טוער פון דער פּויערים-ריכטונג (סטראָניצטוואָ לודאָווע). אַממייסטען זענען די אַרעסטען אַדורכגעפיהרט געוואָרען אין פּינטשעווער און מאַקאָווער קרייז.

די יודישע קינדער אין די אַלגעמיינע דייטשע שולען

בערלין, 14 (יט"א טעלעגראַפיש)

מאָרגען הייבט זיך אָן אין דייטשלאַנד דאָס שול-יאָהר. לויט אַ פריהעריגער פעראָרדנונג, האָבען די יודישע קינדער געזאָלט בעזייטיגט ווערען פון די אַלגעמיינע שולען. פאַר די יודישע קינדער האָט געזאָלט געשאַפען ווערען בעזונדערע יודישע שולען.

דערווייל האָט די פעראָרדנונג נישט געקענט אויסגעפיהרט ווערען, ווייל זי טרעפט אָן אויף פערשידענע שוועריגקייטען: דאָס בעזייטיגען די יודישע קינדער פון די אַלגעמיינע שולען וועט דערווייל אַריבער פאָרקומען איינציגווייז.

בלויז אין שטרייכערס רעזידענץ, אין נירענבערג, זענען די יודישע קינדער בעזייטיגט געוואָרען פון אַלגעמיינע שולען

אין זשענעווע ווערט ענטשיידען
דער ווייטערדיגער גורל פון דער איטאליעניש־אביסינישער מלחמה

אייראפע געפינט זיך איצט ערב וויכטיגע ענטשיידונגען. אין דעם זומער נאך שלום איז זיך כמעט ווי צושפּאלטען דער פעראייניגטער פראנט פון די מערב־מלוכות. דאס היטלער - דייטשלאנד, וואס האט נאך מיט א האלב יאהר צוריק געהאט געגען זיך א געשלאסענעם בונד פון פראנקרייך, ענגלאנד און איטאליען איז איצט שוין נישט אזוי איזאלירט. איטאליען איז צוקלאפּט מיט ענגלאנד, און שפּילט א ברוגז מיט די לאקארנא־מלוכות. פראנקרייך קאן נישט מסכים זיין מיט דער ענגלישער טאקטיק לגבי דעם דריטען רייך. וועלכעס איז געווארען בעזונדערס אגרעסיוו זעהענדיג די אומבעהאלפענקייט און צוריסענקייט פון די מלוכות. די לאגע איז געווארען בעזונדער פערוויקעלט צוליב דעם, וואס עס האבען זיך צוזאמענגעטראפען צוויי ברענענדיגע פראבלעמען און וואס ביידע ווארטען א לעזונג פון דער פעלקער־ליגע. דאס זענען די איטאליעניש־אביסינישע מלחמה אין מזרח - אפריקא און היטלערס מיליטערישע בעזעצונג פון אויבער־רהיין.

די פעלקער־ליגע געהט איצט אדורך א פייער־פּראבע פון דער לעזונג פון די אויבענדערמאנטע פראבלעמען איז אפּהענגיג צי די פעלקער־ליגע וועט ארויס זיגרייך אדער וועט זיך איינגאנצען צופאלען. אין זשענעווע שפּילען זיך איצט אפּ וויכטיגע געשעהענישען. עס וועלען דארט פארקומען דעצידירענדע ענטשיידונגען צווישען די גרויסע מלוכות. דער קורצער איבעררייס, וואס איז געמאכט געווארען צוליב די הגאות אין דער דיפּלאמאטישער ארבייט אין זשענעווע האט נישט גורם געווען ארויסצוטראגען א אויפקלערונג אין דער סיטואציע. שוין היינט דארפען זיך אנהויבען אין זשענעווע דאס איטאליעניש - אביסינישע געשפּרעך וועגען שלום - אונטערהאנדלונגען. פון זייער אויסגאנג איז אפּהענגיג די ווייטערדיגע שטעלונג פון די פעלקער־ליגע מלוכות, אייגענטליך פון פראנקרייך און ענגלאנד. און דאן וועט קומען די ווייטערדיגע אקציע פון די לאקארנא - מלוכות. די געשפּרעכען וועגען דעם פראנצויזישען און היטלעריסטישען שלום - פּראיעקט אין א גאנצע ריהע פראגען, וואס זענען לעצטענס אויפגעשוואומען, ווי דאס איינפיהרען מיליטער דינסט אין עסטרייך, די טערקישע פּרעטענזיע צו בעפעסטיגען די דארדאנעלען א. אז. וו.

דער זשענעווער קארעספּאנדענט פון „ק. פ." שטעלט פעסט, אז ביז איצט האט פראנקרייך אין צוויי פונקטען דערגרייכט א סאטיספאקציע. קודם כל שטעלט פעסט דער אפיציעלער קאמוניקאט פון די לאקארנא - מלוכות, וואס איז אונטערגעשריבען געווארען דורך אידען'ען, אז דייטשלאנד האט מיט גארנישט צוגעהאלפען, אז די אונטערהאנדלונגען וועגען נייע אפמאכען זאלן זיך שוין אנהויבען און דאס איז א ערפאלג, וואס וועט פולשטענדיג בעזונדערס צוקומען, בעת דער וואהל־קאמפאניע אין פראנקרייך — צו שטעלען היטלער'ן די פראגען, וואס פלאנדען האט אין זיין רעדע און וועלכע ארויסגערוקט, און וועלכע זענען דאן ווי בעקאנט געווארען אין פראנצויזישען מעמאראנדום. און ענדליך האט פלאנדען איבערגעלאזט די בעווארעניש, דאס צוליב דייטשלאנד וועט אנהויבען אין אויבער־רהיין בעפעסטיגונגס - ארבייטען מוז תיכף קומען א נייע בעראטונג פון די לאקארנא מלוכות. ער האט די פראגע אוועקגעשטעלט אויף פאלגענדען אופן: די געשפּרעכען צווישען די גענעראל - שטאבען, צווישען ענגלאנד און פראנקרייך זענען א גענוגענדער ענטפער אויף דער פערגוואלדיגונג דורך היטלער'ן. די ארטיקלען 43 און 44 פון ווערסיילער טראקטאט ד. ה. אויף דעם אריינפיהרען דייטש מיליטער אין אויבער־רהיין. א דאנק די דאזיגע געשפּרעכען איז די פראנצויזישע זיכערקייט נישט געמינערט געווארען, נישט קוקענדיג, וואס דער ווערסיילער טראקטאט איז פערלעצט געווארען. דאגעגען ווען עס זאל זיך אנהויבען די בעפעסטיגונג פון אויבער־רהיין ד. ה. ווען עס זאל פערלעצט ווערען א נייער ארטיקעל פון ווערסיילער טראקטאט — דער ארטיקעל 42 וואלט ענטשטאנען א נייע לאגע, וואס וואלט געפאדערט א נייע האנדלונג.

עס דארף נאך בעטאנט ווערען, אז עס קען זיין א רייד וועגען דריי און נישט וועגען 4 לאקארנא־מלוכות. דער איטאליענישער פארשטעהער באראן אלאיזי, האט זיך בעטייליגט אין די בעראטונגען נאר אלס שווייגענדער אבסערוואטאר און אפיציעל האט ער דעם קאמוניקאט נישט בעשטעטיגט. ער האט גענומען א ווארט, נאר אין אנהויב און דאס אין א זעהר כאראקטעריסטישען אופן. ער האט זיך נעמליך געפרעגט, צי ער איז א אנגענעהמער גאסט, ווייל ער האט וועגען דעם ספקות, וואס שטיצען זיך הויפּטזעכליך אויף דעם, וואס אידען האט אין אלע זיינע רעדעס וועגען דער לאקארנא פראגע קיין איין מאל נישט דערמאנט איטאליען.

פלאנדען האט היינט פערזיכערט אלאיזי'ן, אז זיין אנטייל איז אויסערגעווענליך געוואונשען. ער האט אבער צוגעגעבען, אז ער וואלט געווען נאך גליקליכער, ווען ער וואלט פון דער איטאליענישער רעגירונג בעקומען די זעלבע פערזיכערונג וועגען מיליטערישע צוזאמענארבייט ווי ער האט בעקומען פון דער ענגלישער רעגירונג. אידען דאגעגען האט נאר קאלט געענטפערט, אז ער רעדט נאר אין נאמען פון דער ענגלישער רעגירונג און ער האט נישט געהאט קיין שום סיבה צו רעדען וועגען אנדערע רעגירונגען.

אבער אויך אין ענגלאנד האלט מען, אז אויף דער לעצטער בעראטונג פון די לאקארנא־מלוכות האט אידען אפגעהאלטען א נצחון, ווייל עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, דאס היטלערס ענטפער האט נישט פערמאכט דעם וועג צו ווייטערדיגע אונטערהאנדלונגען. להיפוך, די ענגלישע רעגירונג האט איצט א בעפולמעכטיגונג פון דער פראנצויזישער רעגירונג צו ווייטערדיגע געשפּרעכען מיט דער דייטשער רעגירונג. גלייכצייטיג אבער, צוליב דעם, וואס די נאהענטסטע בעראטונג פון די לאקארנא - מלוכות, איז בעשטימט געווארען ערשט אויף נאך די פארלאמענטס - וואהלען אין פראנקרייך ד. ה. אין מיטען מאי, וועט פראנקרייך זיין געצוואונגען אויפצודעקען איהרע קארטען אין דער אביסינישער פראגע פריהער ווי ענגלאנד וועט זיך געצווינגען אין דער וועלכער לאגע אין דער לאקארנא פראגע. עס איז איבעריג צוצוגעבען, ווי ווייט דער דאזיגער אומשטאנד בעפעסטיגט די ענגלישע פּאזיציע אין דער ענטשיידונג אין דער אביסינישער פראגע. די דאזיגע ענטשיידונג וועט איצט קומען זעהר שנעל.

פלאנדען האט וואס א'אמת געקעמפט ווי א לייב צו פערטיידיגען מוסאליני'ן. ער האט אבער דערגרייכט נאר דאס, וואס ביי דער עפענטליכער ענגלישער מיינונג איז ער נאך מעהר קאמפּראמיטירט ווי בשעתו לאוואל. אויף דער זיצונג פון „קאמיטעט פון 13" האט אידען אדורכגעפיהרט אלע זיינע פאדערונגען.

קודם כל איז פעסטגעשטעלט געווארען דער קאלענדאר. דינסטאג, באלד דעם ערשטען טאג נאך די הגאות דארפען זיך אנהויבען אין זשענעווע געשפּרעכען צווישען איטאליען און אביסיניען אונטערן פארזיץ פון מאדאריאגא און אוועגאל.

ביז דאנערשטאג דארף שוין זיין אויפגעקלערט צי איטאליען איז גרייט צו שליסען א שלום אין די ראהמען פון דער פעלקער־ליגע און אין גייסט פון פאקט, ווייל דאנערשטאג קומט זיך צוזאמען דער קאמיטעט פון 13, אויף וועלכען מאדאריאגא דארף אפגעבען א בעריכט.

צוליב דעם, וואס אלע מיטגלידער פון קאמיטעט פון דרייצעהן גיבען זיך אפ א חשבון, דאס מוסאליני'ס בעדינגונגען וועלען זיין נישט אננעהמבאר דורך דער פעלקער - ליגע, דארף זיך שוין פרייטאג צוזאמענקומען דער „קאמיטעט פון אכטצעהן", וואס זיין אויפגאבע וועט זיין צו פערשטארקען די סאנקציעס.

די פוילישע אויסערן-מיניסטער'ס ביז מיניסטער בעק

אין „גונט מלאדיך" איז פערעפענטליכט אן אינטערוויו מיט סטאניסלאוו סטראנסקי וועגען די פוילישע אויסערן־מיניסטארען ביז מין. בעק.

סטראנסקי הויבט אן פון דעם ערמארדעטען פרעזידענט נארוטאוויטש, וועלכער איז פון מיטען 1922 ביז זיין וואהל, אלס פרעזידענט אין דעצעמבער פון דעמזעלבען יאהר, געווען אויסערן־מיניסטער. סטראנסקי ערקלערט, אז צו דער לייטונג אויסערן־מיניסטעריום האט ער נישט אריינגעטראגען קיין ערפאהרונג, דאגעגען א פערזענליכען אנזעהן. אין דער צייט פון אמטירען איז אנגענומען געווארען דאס געזעץ פון סעפטעמבער 1922 וועגען דער וואיעוואדישער זעלבסטפערוואלטונג, ווי אויך מיט דער בעזונדערער זעלבסטפערוואלטונג פון די דריי דרום־מזרח'דיגע וואיעוואדזטווס וואס האט נישט נאר א אינערליכע נאר אויך א אויסערליכע פאליטישע בעדייטונג.

וועגען אלעקסאנדער סקזשינסקי, וועלכער איז בעשטימט געווארען אלס אויסערן - מיניסטער אין 1922, זאגט סטראנסקי, אז ער האט געהאט דאס געפיהל פון זיינע דיפלאמאטישע און פאליטישע פעהיגקייטען. אין דער קורצער צייט פון זיין ערשטען אמטירען, וואס איז אויסגעפאלען אויף דער ערשטער העלפט פון 1923, איז ער געווען נאך אביסעל נישט דרייסט.

דער ליטווישער אטענטאט אויף קלאיפעדא אין יאנואר 1923 האט סקזשינסקי'ן געגעבען די געלעגענהייט צו פערענדיגען דאס, וואס איז אנגעהויבען געווארען דורך סקירמונטן און נעמליך די יורידישע פעסטשטעלונג פון דער מזרח־גרעניץ אויף אן אינטערנאציאנאלען אופן.

פון דער העלפט 1923 ביז דער העלפט 1924 זענען געווען דריי אויסערן־מיניסטארען.

מאריאן סייִדא, וועלכער איז געווען יונג, ווען ער האט איבערגענומען דעם אמט, האט באלד אין אנהויב געשטרעבט דערצו, אז דמאווסקי זאל ווערען מיניסטער, און ווען ער האט דאס דערגרייכט, איז ער געבליבען אין מיניסטעריום אלס אונטער־מלוכה־סעקרעטאר.

מאוריצי זאמאיסקי, וועלכער איז אריין אין דעם פאלגענדען קאבינעט פון וו. גראבסקי, האט מיט אומווילען פערלאזען זיין פאסטען אין פאריז.

דאן איז צום צווייטען מאל געקומען זאל. סקזשינסקי. דאסמאל איז ער געווען אויסערן־מיניסטער כמעט 2 יאהר, פון 1942 ביז מאי 1926. ווען ער האט בעת זיין ערשטען אמטירען געהערט אין סיים, איז ער געווען כמעט נישט דרייסט. איצט איז ער שוין געווען בעקאנט אלס גלענצענדער רעדנער, וועלכער האט ענטציקט די זשענעווער דיפלאמאטען מיט זיין רעדנער־קונסט. סקזשינסקי האט זעהר שטארק פון זיך געהאלטען און ער האט, זעהט אויס, בעשלאסען מיט'ן גאנצען אימפעט ארויסצושווימען אויפ'ן פולען ים פון דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק. אין 1924 — שרייבט סטראנסקי — האט ער זיך אין זשענעווע צוזאמענגעשטויסען מיט דעם לינקס פאנטאזירענדיגען צוזאמענשטעל העריא—בריאן און מאקדאנאלד — הענדערסאן, וואס האבען געבויט דעם זשענעווער פראטאקאל. סקזשינסקי האט זיך פון זיי נישט געלאזט איבעריאגען אין אייפער, נישט רעכענענדיג זיך גענוג דערמיט, אז ענגלאנד וועט דאס נישט אננעהמען און עס וועט בלייבען נאר די איינלאדונג פון דייטשלאנד צו א צוזאמענארבייט אין דער ליגע מיט א שטענדיגען ארט אין ראט. ער האט פערנאכלעסיגט באלד דעמאלט אנצוקניפּען די פראגע פון א שטענדיגען ארט אין ראט פאר פוילען. ער האט אויך נישט אפגעשאצט ווי געהעריג די אונטערהאנדלונגען וועגען לאקארנא, וואס האבען זיך דאן אנגעהויבען.

אין אפריל 1925 — דערציילט סטראנסקי — האט סקזשינסקי צו זיך אין פאלאץ איינגעלאדענט עטליכע אנפיהרער פון סיים און האט ערקלערט, אז ער פלאנט א רייזע אין די פעראייניגטע שטאטען. די דאזיגע רייזע האט, לויט זיין מיינונג, געדארפט פערשטארקען זיין אנזעהן אויף דער הערבסט־סעסיע פון פעלקער־ליגע־ראט. ער האט געבעטען, אז מען זאל זיך וועגען דעם ארויסזאגען.

איך בין אויף דער דאזיגער פערזאמלונג געווען דער איינציגער, וואס האט זיך ארויסגעזאגט געגען פלאן פון מיניסטער ערקלערענדיג, אז עס איז וויכטיגער אפצוהיטען די אייראפעאישע אונטערהאנדלונגען. סקזשינסקי איז געפאהרען קיין אמעריקא און דערווייל האבען די דייטשען פון די לאקארנא - זיכערקייטס - אפמאכען אויסגעשלאסען מזרח־אייראפא.

מען דארף נאך צוגעבען, אז סוף סעפטעמבער 1925 איז געקומען קיין ווארשא אויף דריי טאג טשיטשערין. עס איז געווען א גרויסע געלעגענהייט צו ווארפען אויף דער וואגשאל פון לאקארנא די שטימע וועגען דער זיכערקייט פון מזרח־אייראפא. סקזשינסקי האט אבער אויסגעלאזט טשיטשערינען מיט גארנישט קיין בערלין, וואו ער האט זיך פערשטענדיגט מיט שטרעזעמאנען, וועלכער האט בעשלאסען נעבען לאקארנא אויפצוהאלטען אויך דעם אפמאך פון ראפאלא.

סטראנסקי רעדט דאן אויך ארום די טעטיגקייט פון מיניסטער זאלעסקי. ער ווייזט אן דאס ער איז געווען א מענש, וואס האט געשטרעבט אויסצומיידען רייבונגען. די שטעלונג פון אויסערן מיניסטער איז אפט געענדערט געווארען צוליב דעם, וואס א חוץ דעם מיניסטארען־ראט איז דאס מיניסטעריום געווען אונטערגעווארפען דירעקט דעם בעלוועדער. מיניסטער זאלעסקי האט זיך ווירקזאם אקעגענגעשטעלט די דייטשען. אנטרעפענדיג אויף א ווידערשטאנד פון בעלוועדער, האט ער דורך 6 יאהר, ווייל פון 1926, געצויגען די אונטערהאנדלונגען מיט רוסלאנד וועגען א נישט־אנגריפס־פאקט, וועלכער איז ענדליך אונטערגעשריבען געווארען אין 1932.

אויף דער פראגע פון מיטארבייטער פון „גונט מלאדיך", פאריוואס מארשאל פילסודסקי, וועלכער איז געווען א דעצידירטער, אונבויגזאמער געגנער פון רוסלאנד, האט זיך דאך אין 1932 ענטשלאסען אונטערצושרייבען דעם נישט־אנגריפס־פאקט מיט רוסלאנד, האט סטראנסקי געענטפערט:

— איך מיין, אז נישט אהן בעדייטונג איז געווען דער אומשטאנד, וואס אין משך פון 1932 איז געווארען זיכער, דאס נאך די אונטערהאנדלונגען בערטהעלא—דאווגאלעווסקי וועט קומען א פראנצויזיש־רוסישער אפמאך. מען האט ביי אונז געוואלט שליסען פריהער אן אפמאך, איידער נאכטון. א טיפערע סיבה, שיינט מיר, איז געווען וואס דער פערשטארבענער מארשאל פילסודסקי האט שוין פאר זיך נישט געזעהן די מעגליכקייט, ווייל עס זענען איהם געבליבען אלץ ווייניגער יאהרען צום לעבען, פון נייע אונטערנעהמונגען אין דער זייט פון רוסלאנד. ער האט זיכער געהאפט צו קענען רעגולירען די בעציהונגען מיט ליטע צו וואס גוטע בעציהונגען מיט רוסלאנד וואלטען זיכער צוגעהאלפען.

וועגען דער ענדערונג, וואס איז אין 1932 פארגעקומען אויפ'ן אמט פון אויסערן־מיניסטער, ווען אויפ'ן ארט פון מיניסטער זאלעסקי איז בעשטימט געווארען מיניסטער בעק, האט סטראנסקי נישט געוואלט רעדען. ער האט דערויף געענטפערט:

— מיר האבען אפגערעדט, אז דאס געשפּרעך וועט זיך בעציהען נאר אויף די געוועזענע אויסערן מיניסטארען. איך וואלט זעהר געוואלט, — ווי איהר פערשטעהט אליין, צוליב מיין כסדר'דיגער געגנערשאפט צו דער איצטיגער אויסערליכער פאליטיק. — אז די דאזיגע בעצייכענונג זאל זיך בעציהען אויך אויף מיניסטער בעק. אבער דערווייל איז עס נאר מיין פרומער וואונש, וועלכער איז פאר די הערן פון „גונט מלאדיך" אהן שום ספק גיכער אן אומפרומער וואונש".

די „פרידליכע" ערציהונגס־מעטאדען פון די שול־קינדער אין דריטען רייך

אין דער „נייע וועלט־ביהנע" איז פערעפענטליכט אן ארטיקעל, וועגען דעם, ווי אזוי עס ווערט ערצויגען די יוגענד אין דריטען רייך.

עס ווערען דארט ציטירט אויסצוגען פון דעם ארגאן פון „דייטשע שולע", וועלכער ווערט ארויסגעגעבען דורך דעם פערבאנד פון דייטשע לעהרער. צווישען אנדערען ווערט דארט געזאגט, אז „די לעהרערשאפט און דער אפיצירען־קארפוס דארפען זיין צווישען זיך ענג פערבונדען. דער לעהרער דארף געדענקען, אז זיינע „גוטע" שילער דארפען אויך ווערען זעלנער. דער טיפ פון איינזייטיגען לעהרער, וואס האט נישט קיין שום געמיינזאמעס מיט מלחמה און זעלנער געהערט צו דער פערגאנגענהייט".

די גענעראלען גיבען זיך אפ א דין וחשבון, אז דאס צוריק איינפיהרען די אלטע פרייסישע רוזגע איז נאך נישט אלץ. עס ווערט געלעגט אכט אויף אויסבילדען דעם כאראקטער.

„דער לימוד פון חשבון קען געפיהרט ווערען אויך אויף די נעגעל פון די פאדקאוועס. לאגאריטמען געפינען א גוטע אנווענדונג אין קריגס־שלאכטען. ביים לימוד פון געאגראפיע קען מען ווידמען די הויפּט־אויפמערקזאמקייט דער וועלט־מלחמה כעמיע שטעלט צו א סך ביישפּילען פאר'ן פרידליכען קאמף פאר'ן טעגליכען ברויט, ווי אויך פאר'ן קאמף בעת דער מלחמה מיט גיפטיגע גאזען. די יסודות פון דער פיזיק קען מען ערקלערען סיי אויף דעם לאקאמאטיוו ווי אויך אויף דעם טאנק. דאס ביאלאגישע טרעט ארויס נישט נאר אין די פעלקער־וואנדערונגען, נאר אויך אין די מיליטערישע געזעצען פון די פערשידענע מלוכות. דער לימוד פון פרעמדע שפראכען איז בעזונדערס וויכטיג פאר פאליטיש־מיליטערישע אויפגאבען. ביים לימוד פון דער דייטשער ליטעראטור, קען מען פונקט אזוי גוט ווי די ברידער גרים, לערנען אויך דעם גרויסען מאלטקע. דער אמבעסטען געפיהרטער לימוד פון קונסט־געשיכטע האט אבסאלוט קיין שום בעדייטונג נישט, אויב ס'ווערט נישט צוגעגעבען, אז אלע איהרע אוצרות האבען נאר דאן א ווערט, אויב מען קען זיי מיט כח פערטיידיגען. עס איז זעהר שעהן, אויב מען דערצעהלט די קינדער, „אז ראדיא איז א פרעכטיגע ערפינדונג, וואס דערנעהנטערט צו זיך די פעלקער. מען דארף אבער גלייכצייטיג בעטאנען, אז אלס אן אפאראט אהן דראטען קען עס נישט צוקלאפט ווערען דורך באמבעס און גראנאטען בעת א מלחמה".

אלע לימודים, נישט אויסשליסענדיג אפילו פון פרעמדע שפראכען, דארפען אלזא נאר דינען אלס פרעטעקסט פאר מיליטערישע וויסענשאפטען. עס ווערט דארט אויסדריקליך געזאגט, וועגען וואס עס געהט.

אין אונזער איצטיגער לאגע קען מען אננעמען אלס זיכער, אז א יוגענד פעהיג צו מיליטער־דינסט וועט אין פאל פון א מלחמה מיט דעמזעלבען אייפער אפגעבען איהרע כחות דעם פאטערלאנד, ווי די יוגענד פון 1914 און 1915. די אויפגאבע פון דער מיליטערישער ערציהונג וועט נאר דאן זיין ערפילט, אויב עס וועט געלונגען איינצופלאנצען אין שילער די איבערצייגונג, אז מלחמה איז א געטליכע זאך. די צוגעבונדענקייט צו זיין פאלק מוז אין יונגען דייטש דערגרייכען די טיפעניש פון רעליגיעזער דערקענטניש. דער דינסט פאר'ן דאזיגן פאלק איז דער וועג צו גאט". דערפון איז צו זעהן, אז דער לימוד פון רעליגיע אין שולע, איז דאס וויכטיגסטע מיטעל פון מיליטערישער ערציהונג.

דער ציל פון לימוד אין די פאלקס־שולען דארף זיין, — לויט די פארשריפטען פון רייכסערציהונג־מיניסטעריום — די לאזונג: „מיטן מאמענט, ווען עס הויבט זיך אן די מיליטער־דינסט, דארף דער זעלנער שוין זיין א דיסציפלינירטער". בעזונדערס בעציהט זיך דאס אויף דעם לימוד פון געשיכטע פון דער נידריגסטער ביז צו דער העכסטער קלאס ווערט געלערנט די געשיכטע פון דער ארמעע און קריגס־שלאכטען פון אלטערטום ביז צו אונזערע צייטען. די געשיכטע פון דער ארמעע [illegible] מיט דעם אלט־גערמאנישען קריגערישען רעזשים דאן קומט די עפאכע פון דער פעלקער־וואנדערונג, מיטעלאלטער, רעפארמאציע, אבסאלוטיזם. א.אז.וו. ביז די נאך־מלחמה־צייטען. די טעמאטען פאר דער נאך מלחמה צייטען זענען פאלגענדע: „די בעדינגונגען פאר'ן וואפענשטילשטאנד און די מיליטערישע בעשלוסען פון ווערסייל'ער טראקטאט, דייטשלאנדס ענטוואפנונג. דער צוריקקעהר פון דער ארמעע. די פרייוויליגע אפטיילונגען געגען דעם ספארטאקוס און באלשעוויזם אין בערלין, מיטעל־דייטשלאנד, רוהר־געביט, אין מינכען. די קאמפען אין רוהר־געביט אין 1923. שלאגעטער, 9 נאוועמבער 1923. די גאסען־קאמפען פון די היטלער

(ווייטער זעה 10־טע זייט)

ד״ר ירמיהו פרענקעל

(צו זײַן 50־יאָהריגען געבורטסטאָג)

ד״ר ירמיהו פרענקעל האָט געענדיגט דאָס פֿינפֿציגסטע יאָהר פֿון זײַן לעבען. עס איז שווער צו גלויבען, אַז דער דאָזיגער יונגער, מיט הומאָר און לעבען שפּרודעלענדיגער מענש האָט שוין דורכגעמאַכט אַ העלפֿט פֿון אַ יאָהרהונדערט.

דאָס רײַכע לעבען פֿון ד״ר פֿרענקעל, אַ אמת׳ער מאַן פֿון ווייסען און הייסער פּראָפּאַגאַטאָר פֿון דער העברעאישער ליטעראַטור שטייט אונבאַפּהערליך אין דיענסט פֿון דער אידעע פֿון יצירה די יוגענד אין נאַציאָנאַלען גייסט.

נעבען דער שעפֿערישער פּעדאַגאָגישער אַרבייט, וועלכער ער האָט זיך געווידמעט מיט גרויס ליבע און באַגייסטערונג, האָט ער אַנטוויקעלט אַ פֿרוכטבאַרע און ווערטפֿולע ליטעראַריש־פּובליציסטישע טעטיגקייט, זייענדיג אַפֿילו דער אָפֿיציעלער רעפּרעזענטאַנט פֿון דער העברעאישער ליטעראַטור צווישען דער אַסימילירטער יודישער אינטעליגענץ אין פּוילען.

ערליך, געווּיסענהאַפֿט, מיט אַ שאַרף אויג און פֿערשטענדניש האָט ער אינפֿאָרמירט וועגען יעדער בייער דערשיינונג אויפֿ׳ן געביט פֿון דער העברעאישער שאַפֿונג אין פּוילען.

אויב ביים הייטיגען טאָג ווייסען נאָך גרויסע מאַסען פֿון דער האַלב־אַסימילירטער אינטעליגענץ וועגען העברעאישער קולטור, איז עס דאָס גרעסטע פֿערדינסט פֿון ד״ר פֿרענקעל, וועלכער האָט דאָ געטון אַ פּיאָנערישע אַרבייט.

ד״ר פֿרענקעל האָט אָנגעהויבען אין ליטעראַריש־פּובליציסטישע אַרבייט מיט 30 יאָהר צוריק.

ער האָט דאַן מיט יוזענפֿעלדען געגרינדעט דעם יוגענד־זשורנאַל „השחר“, וועלכער איז אַפֿילו אונטערגעגאַנגען נאָכ׳ן דריטען נומער, אָבער דער פֿערדינסט פֿון יובילאַר איז געווען דאָס, וואָס ער האָט בעוויזען צו קאָנצענטרירען אַרום זשורנאַל די בעסטע פֿעדערס פֿון דער דאַמאָלדיגער העברעאישער ליטעראַטור און האָט ענטדעקט איניגע נײַע טאַלאַנטען, וועלכע האָבען שפּעטער אויפֿגעבליצט אין פּוילען גלאַנץ אין דעם העברעאישען שרייבער־וועזען. צווישען אַנדערע האָט אין „השחר“ דעביוטירט אשר בעראַש.

אַלס סטודענט גרינדעט שוין פֿרענקעל די חודש־שריפֿט „מוריה“ און איז די ערשטע צייט

פֿון מ. לוסטערניק

רעדאַקטאָר און דער הויפּט־מיטאַרבייטער פֿונ׳ם זשורנאַל.

שטייענדיג פֿעסט אויפֿ׳ן האַרטען באָדען פֿון דער ווירקליכקייט, פֿערשטייענדיג דאָס געבאָט פֿון דער שעה, וועהט פֿרענקעל זײַן פֿלאַג נישט אויפֿ׳ן פֿעלד פֿון שטורמישער פּאָליטישער אַרבייט, נאָר אויפֿ׳ן בעשיידענעם געביט פֿון קאָנצענטרירטער און ערנסטער ליטעראַרישער טעטיגקייט.

אין לאָדז, וואו ער ציהט זיך איבער נאָכ׳ן קריג, ענטוויקעלט ער אַ שיינע פּעדאַגאָגישע טעטיגקייט זייענדיג איינער פֿון די ווייניגע לעהרער, וואָס בעווייזען אַנצוצינדען זייערע שילער מיט דעם פֿייער פֿון אויפֿריכטיגער ליבע צו די אייביגע גייסטיגע ווערטען פֿון יודישען פֿאָלק.

נישט געקוקט אויף זײַן פּעדאַגאָגישער אַרבייט, פֿערלאָזט ער נישט איבער אויף קיין מינוט די ליטעראַרישע טעטיגקייט, פֿערקעהרט, ער פֿערשטאַרקט די דאָזיגע טעטיגקייט, וואָס ווערט ווי פֿער בייא איהם פֿון טאָג צו טאָג.

אין דער לעצטער צייט איז ער אויך געווען מיטאַרבייטער פֿון „נײַעם פֿאָלקסבלאַט“.

ער איבערזעצט אין פּויליש בורלא און ביאַליק׳ן, ער פֿערעפֿענטליכט גרויסע אָפּהאַנדלונגען אין „תל־אביב“, אונטער דער רעד. פֿון ז. בראַמבערג־ביטקאָווסקי, און אין „נאַשע זשיטשיע“, אונטער דער רעדאַקציע פֿון פּראָפֿ. מ. באַלאַבאַן. אין „מיעשענטשניק זשידאָווסקי“ איז ער רעפֿערענט פֿון דער העברעאישער ליטעראַטור. פֿון צווישען זײַנע צאָלרייכע אַרבייטען פֿון יענער תקופֿה דאַרף מען דערמאָנען זײַנע די גרויסע שטודיע וועגען ג. שאַפּמאַן, און די גוט־דורכגעאַרבייטע סינטעטישע אַרבייט וועגען ש. י. עגנון. אין דער אַנטאָלאָגיע „יודען אין אייראָפּעאישען פּוילען“, פֿערעפֿענטליכט ער אַן אָפּהאַנדלונג וועגען דער העברעאישער ליטעראַטור אין פּוילען און אַ בעדייטענדע דיסערטאַציע וועגען רבנישער ליטעראַטור.

אין פֿרייע מינוטען פֿערנעמט ער זיך מיט פּעדאַגאָגיק. אַ פֿרוכט פֿון דער דאָזיגער אַרבייט איז אַ אינטערעסאַנטע אָפּהאַנדלונג וועגען גרויסען ייִדישער פּעדאַגאָג הוגאָן גודיג, וואָס איז פֿערעפֿענטליכט געוואָרען אין העברעאיש און פּויליש.

אַחוץ דעם, איבערזעצט ער אויף פּויליש דאָס גרויסע ווערק פֿון יוסף קלויזנער וועגען קריסטוס און די מאָנומענטאַלע אַרבייט פֿון קויפֿמאַן „גולה ונכר“.

אַ סך צייט און אַרבייט ווידמעט ד״ר פֿרענקעל די „יונגע“ אין דער העברעאישער ליטעראַטור. ער האָט, וואָס אַ אמת, אַנגעוויזען די פֿעהלערען אַ סך געמוסר׳ט, אָבער ער האָט אויך נישט פֿערפֿעהלט צו לויבען, וואו מ׳דאַרף, אונטערגעבענדיג מוט אין ווייטערדיגען וועג.

אין באַמונט, ווען ד״ר כהן איז אַוועק קיין א״י, האָט ד״ר פֿרענקעל פֿערנומען די קאַטעדרע פֿון העברעאישער ליטעראַטור אין יודאַאיסטישען אינסטיטוט אין וואַרשאַ. דער אויסוואַהל איז געווען זעהר אַ גליקליכער און אַ טרעפֿליכער. קיינער אין פּוילען איז נישט פּאַסענדער פֿון פֿרענקעלן צו מאַכען ערנסטע פֿאָרשונגען וועגען דער העברעאישער ליטעראַטור, קיינער קען אויף דעם דאָזיגען געביט זיך נישט גלייכען צו איהם, און קיינער ווייס איהם בעשטימט נישט איבערוואַקסען.

צום סוף דאַרף מען דערמאָנען, אַז פֿרענקעל איז איינער פֿון די געציילטע העברעאישע ביבליאָפֿילען. אין זײַן גרויסער פּריוואַט־ביבליאָטעק געפֿינען זיך נעבען די ווערק פֿון די קלאַסיקער די ביכער פֿון די יונגסטע העברעאישע שרייבער. זײַנע ספֿרים, אויף וועלכע ער קאַרגט נישט קיין געלד, קאָלעקציאָנירט ער מיט ליבע און מיט מבינות. ער איז אַ זעלטענער טיפּ פֿון אַ ליבהאָבער פֿון ספֿרים און אויטאָר. ביז צום איבערגעגעבען דער העברעאישער ליטעראַטור, איז ער שטענדיג גרייט איהר צו דינען און צו פֿערשפּרייטען איהר רום.

מיט איניגע חדשים צוריק האָט ד״ר פֿרענקעל אויף שטענדיג זיך איבערגעטראָגען קיין ארץ־ישראל. אין דעם זיך אויפֿבויענדיגען יודישען פֿאָטערלאַנד וועט ער אָהן ספֿק געפֿינען מעהר צייט, און קודם כל בעסערע בעדינגונגען פֿאַר אַ ווייטערדיגער וויסענשאַפֿטליכער טעטיגקייט, דאָסמאָל — האָפֿען מיר — שוין אינגאַנצען אין דער העברעאישער שפּראַך.

אין טאָג פֿון דעם בעשיידענעם יובילעאום פֿון ד״ר ירמיהו פֿרענקעל שיקען מיר איהם איבער די האַרציגסטע גרוסען און וואונשען פֿאַר אַ ווייטערדיגער פֿרוכטבאַרער טעטיגקייט אין דעם העברעאישען שרייבער־וועזען.

ראַדיאָ - ווינקעל

קאָנגרעס פֿון דער אינטערנאַציאָנאַלער ראַדיאָ־אוניע

דער ארץ ישראלדיגער ראַדיאָ געוואָרען אַ מיטגליד פֿון דער אוניע

אין די לעצטע וואָכען פֿון חודש פֿעברואַר איז אין פּאַריז פֿאָרגעקומען דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָנגרעס פֿון דער ראַדיאָ־אוניע. עס האָבען אין איהם אַנטיילגענומען 29 אייראָפּעאישע ראַדיאָ־געזעלשאַפֿטען, 14 פּאָסט־דירעקציעס, 2 מיטגלידער פֿון אינטערנאַציאָנאַלען טעלעגראַפֿישען פֿערבאַנד און בערן ווי אויך אַ פֿאָרשטעהער פֿון פֿעלקערבונד. אַ חוץ דעם האָבען אויף דער זיצונג אַרויסגעשיקט דעלעגאַטען 7 אויסער־אייראָפּעאישע ראַדיאָ אָרגאַניזאַציעס, וועלכע האָבען צוגלייך מיט אַלע ראַדיאָ־אָרגאַניזאַציעס פֿון גאָר דער וועלט בעקומען געהעריגע איינלאַדונגען.

דעבאַטירט האָט מען, ווי שטענדיג, איבער אָרגאַניזאַציאָנעלע און טעכנישע פֿראַגען — אַוודאי וואָס האָט פֿאַר׳ן ברייטען עולם קיין בעזונדערע אינטערעס נישט. דאָך זענען דאָ בעריהרט געוואָרען ענינים, וועלכע האָבען אַ זעהר וויכטיגע בעדייטונג פֿאַר דער ענטוויקלונג פֿון ראַדיאָ אין אייראָפּאַ.

מען האָט פֿעסטגעשטעלט, אַז די צאָהל אַבאָנענטען האַלט אין איין וואַקסען. אין אייראָפּאַ, צוזאַמען מיט׳ן ראַטענפֿערבאַנד, האָט די צאָהל ראַדיאָ אַבאָנענטען געשטיגען פֿון 23.560.000 אויף 27.659.000, ד. ה., אַז די אַפּאַראַטען זענען צוגעקומען העכער 4 מיליאָן אָרע׳ נאָך 16 מיליאָן ראַדיאָ־הערערס.

דאָס שווערסטע פּראָבלעם פֿאַר דער אוניע פֿלעגט שטענדיג צו זיין די פֿונאַנדערטיילונג פֿון די כוואַליעס. לעצטענס אָבער האָט מען איינגעזעהען, ווי די טעכנישע נצחונות האָבען מיטגעווירקט, אַז די לענג פֿון די כוואַליעס, וואָס די בעזונדערע ראַדיאָ - סטאַציעס האָבען בעשטימט איג׳ם לאָקאַרנער פּלאַן, האַלט פֿולשטענדיג אויס.

עס איז בעשטימט געוואָרען, אַז אין דער ציווייטער העלפֿט פֿון דעצעמבער ה. י. זאָל מען אויפֿסניי געבען די אויפֿציע: „די יוגענד זינגט איבער די גרעניצען פֿון לאַנד“, וואָס די אינטערנאַציאָנאַלע ראַדיאָ־אוניע האָט געהאַט אָרגאַניזירט. א חוץ דעם וועט איינמאָל אַ חודש ווער פֿון די פּראָמינענטע פּערזענליכקייטען, האַלטען אַ רעפֿעראַט וואָס וועט טראַנסמיטירט ווערען דורך אַלע ראַדיאָ־סטאַציעס פֿון אייראָפּאַ. יעדע מדינה האָט דאָס רעכט אַרויסשטעלען איהרען אַ קאַנדידאַט. די פּרעלעגענטען דאַרפֿען רעדען וועגען זייער לעבען און זייער אַרבייט, דערבייא אָבער זענען פּאָליטישע פֿראַגען איינגאַנצען אויסגעשלאָסען. אַ ספּעציעלע קאָמיסיע וואָס די אוניע האָט אויסגעקליבען, פֿערנעהמט זיך ווייטער מיט פּראָיעקטען פֿון אינטערנאַציאָנאַלען פּראָגראַמען־אויסטויש.

אויפֿ׳ן דאָזיגען קאָנגרעס איז אויך אָנגענומען געוואָרען אַלס מיטגליד אין דער אוניע. די נײַע פֿערוואַלטונג פֿונ׳ם ארץ־ישראל׳דיגען ראַדיאָ.

דער פֿאָלגענדער קאָנגרעס פֿון דער אינטערנאַציאָנאַלער ראַדיאָ־אוניע דאַרף פֿאָרקומען ה. י. אין לאָזאַן דעם 22־טען יוני.

דער קלענסטער ראַדיאָ־אַפּאַראַט אויף דער וועלט.

נאָך אַנ׳אַרבייט פֿון גאַנצע צוויי יאָהר איז די אַמעריקאַנער אינזשעניערען געלונגען צו קאָנסטרואירען אַנ׳אויפֿגיב־אַפּאַראַט, וועלכער איז אַזוי קליין, אַז אַ רעפּאָרטער קאָן איהם מיטטראָגען מיט זיך אין דער האַנד.

די קראַפֿט פֿון דאָזיגען אַפּאַראַט טראָגט אויס 0,2 וואַט, די אויסשפּרייטונג — ביז 6,5 קילאָמעטער.

לעצטענס זענען שוין געמאַכט עקספּערימענטען מיט אַ נאָך קלענערען אַפּאַראַט, וואָס האָט די גרויס פֿון אַ 3־צאָליגען קוביק, און די אַנטענעס צום אויפֿגעבען זענען צוויי 10־צאָליגע שטאַבעלעך. דאָס לעמפּעל איז גרויס קוים, ווי אַ חזיר־נוס. דער שטראָם־קוואַל איז אַ באַטעריע פֿון 90 וו. דער גאַנצער אַפּאַראַט וועגט נישט מעהר, ווי איין פֿונט און אויפֿגעבען קאָן ער מיט אַ קראַפֿט פֿון 0,2 וואַט.

בילדער פֿונ׳ם איצטיגען יודישען לעבען אין רומעניען

די בעסאַראַבי׳ער יודישע צייטונג „אונזער צייט“, וואָס ערשיינט אין קעשענעווו, האָט איצט אַרויסגעלאָזט אַ גרויסען יובילעאום נומער צוליב דעם, וואָס די צייטונג גייט אַרויס שוין 4000 נומערען זינט זי ערשיינט. דאָרטען זענען פֿערעפֿענטליכט אַ סך אַרטיקלען וועגען יודישען לעבען אין רומעניען. מיר נעמען אַרויס געוויסע טיילען פֿון די אַרטיקלען, וועלכע שאַפֿען אַ בילד פֿון יודישען לעבען אין בעסאַראַבי׳ע, בוקאָווינע און אין אַלט־רומעניען פֿון פֿאַר׳ן קריג, און מיר געבען זיי איבער אין אַ געקירצטער פֿאָרם.

עס איז געוואָרען 100 יאָהר זינט יודען אין בעסעראַביען האָבען זיך בעזעצט אויף ערד.

פֿון אַנ׳אַרטיקעל פֿון ל. קופּערשטיין דערוויסען מיר זיך, אַז עס איז געוואָרען 100 יאָהר זינט יודען אין בעסאַראַביען האָבען זיך בעזעצט אויף דער ערד און געוואָרען פּויערים. מעהר ווי ווייטער אין בעסאַראַבי׳ע. בעסאַראַבי׳ער יודען זענען אויך אויפֿ׳ן אויסזעהען אַנדערש ווי די יודען אין אַנדערע לענדער זענען יודען געווען ערד־אַרבייטער פֿון אַנדערע לענדער. נישט קיין גרויסע לומדים, זענען זיי דערפֿאַר געזונד, קרעפֿטיג, מיט שטאַרקע הענד, ברייטע פּלייצעס און רויטע באַקען. בעסאַראַבי׳ער יודען האַלטען אויך פֿון עולם־הזה. זיי האָבען ליב אַ גלעזעל וויין, אַ פֿעט שטיקעל שעפּסען־פֿלייש, אַ שיסעל מאַמעליגע, אויך געהען זיי אויס נאָך מוזיק, נאָך די בעריהמטע רומענישע פּאַסטוך לידער, וואָס זענען בעקאַנט אַלס וואָלעכלעך. זיי זענען איינגעוואָרצעלט אין דער ערד און האָבען ליב די ערד.

די ערשטע יודען האָבען זיך בעזעצט אויף ערד אין בעסאַראַבי׳ע אין יאָהר 1836, אַלזאָ פּונקט מיט הונדערט יאָהר צוריק.

וואָס עס האָט געבראַכט די יודען קיין בעסאַראַבי׳ע — קרעמער, כלי־קודש און דאָרפֿסגעהער, איבערצוגעהן פּלוצלינג צו ערד און ווערען פּויערים, גיט דער שרייבער פֿון אַרטיקעל נישט אָן. אָבער אַ פֿאַקט איז, אַז יודען זענען מאַסענווייז געגאַנגען אין דאָרף. די ערשטע האָבען געהאַט אויסצושטעהן צרות און פּיין, וואָרום עס איז שווער מיטאַמאָל צו פֿערוואַנדלען זיך פֿון אַ קרעמער אין אַ פּויער. אויך זענען די בעדינגונגען געווען שווערע. אָבער יודען זענען נישט אָפּגעטראָטען פֿון זייערס ביז זיי האָבען די ערד איינגענומען.

די ערד איז דעמאָלט אַזוי אַריין אין די בייבער, אַז ווען זיי פֿלעגען זיך צונויפֿקומען אין בית המדרש, האָבען זיי נישט גערעדט וועגען געהעהנליכע יודישע זאַכען, נאָר וועגען בהמות, גערעטענישען און אַנדערע זאַכען, אָדער ווי רומענישע יודען רופֿען עס „פּאַשונעס“, „סטונה“ א. א. אַז. אַפֿילו וועגן בעריהמטען ראָשקאָווער רבין ר׳ שבתי׳לע דערצעהלען בעסאַראַבי׳ער יודען, אַז ער פֿלעגט אַליין שפּייזען די היבער און וועגן [illegible] אַרום די בהמות.

דער בעסאַראַבי׳ער דאָרפֿס־יוד איז אַרבייטזאַם און פּשוט, נאַאיוו און פּויעריש, בילדעט דעם קערענדיגען, געזונדען טייל אין רומענישען יודענטום. כאָטש די יוגענד לויפֿט שוין שטאַרק אַוועק פֿון דאָרף אין שטאָט, זיצט נאָך אָבער דער יוד אין בעסאַראַבי׳ע אַלץ שטאַרק פֿערוואָרצעלט אין דער ערד. דערפֿאַר טאַקי איז דער יום־טוב פֿון 100 יאָהר יודישער ערד־אַרבייט אין בעסאַראַבי׳ע אַ וויכטיגער אין דעם לעבען פֿון די רומענישע יודען.

דער הונגער אין דרום בעסעראַביען און ווי מ׳העלפֿט דער הונגערנדער יודישער בעפֿעלקערונג

מיט אַ צייט צוריק זענען אַלע צייטונגען געווען פֿול מיט באַריכטען וועגען הונגער און בעסאַראַבי׳ע. די יודישע כלל־טוער האָבען גערופֿען צו געבען הילף די הונגערענדע יודען.

אין זײַן אַרטיקעל אונטער׳ן נאָמען „פֿאַר וואָס הונגערט מען“, שרייבט י. פֿאָגיס:

„די אורזאַך, וואָס האָט אַרויסגערופֿען דעם הונגער, איז דאָס שלעכטע גערעטעניש פֿון פֿאַריזומער. אָבער דער אומגליק איז נישט דאָס, וואָס עס איז נישטאָ קיין ברויט צו קויפֿען, ווי אַ טייל מיינען, נאָר דאָס, וואָס די בעפֿעלקערונג קען קיין ברויט נישט קויפֿען.

טויזענדער יודען אין דער געגענד האָבען געלעבט דערפֿון, וואָס זיי האָבען געהאַנדעלט מיט תבואה. צוליב דער שלעכטער גערעטעניש געהען זיי אַרום ליידיג. די האָפֿען־שטעט ווי כעני, איזמאַיל, ווילקילי און אַנדערע שטעהען פּוסט. דער פּויער איז אָרים און קען גאָרנישט נישט קויפֿען. אַרבייטער, וואָס פֿערדינען אַזוי אויך ווייניג, האָבען פֿערלוירען איצט זייער שטיקעל ברויט, פֿערבלייבען אָהן אַ פּיצעל ברויט אין שטוב.

וואָס אַנבעלאַנגט דעם יודישען בעל־מלאכה — איז ער דאָך שוין פֿון לאַנג פֿעראָרימט, אַזוי אַז עס איז גענוג די קלענסטע אורזאַך, ער זאָל אָנאָנהויבען הונגערען אין פֿולען זינ׳ם וואָרט.

מיר זעהען, אַז אַלע קלאַסען פֿון דער יודישער בעפֿעלקערונג האָבען פֿערלוירען זייער קוואַל פֿון פּרנסה, אין אויב אין נאָוועמבער האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז 40 פּראָצ. פֿון דער בעפֿעלקערונג הונגערען, האָט איצט די צאָהל געשטיגען ביז 50 פּראָצענט און מעהר, און דער ווינטער איז נאָך לאַנג.

די פֿאָלגען פֿון דעם הונגער־יאָהר זענען נאָך מעהר טרויעריג פֿאַר דער יודישער בעפֿעלקערונג, הויפּטזעכליך צוליב דעם שאַרפֿען אַנטיסעמיטיזם. די עקאָנאָמישע לאַגע פֿון די יודען איז אויך פֿריהער געווען אַ שוואַכע, און אויף אַ שוואַכען קערפּער ווירקט שנעלער און שטאַרקער יעדע אומנאָרמאַלע ערשיינונג.

נויטליידענדע יודען זענען פֿערהאַן אומעטום, אַפֿילו אין די נישט־הונגער־ראַיאָנען, אָבער אַז זייער צאָהל זאָל דערגרייכען ביז 50 פּראָצענט — דאָס איז נאָר אויפֿ׳ן דרום.

די הונגערענדע יודען ערוואַרטען הילף פֿון אַמעריקאַ, בעזונדערס פֿון די רומענישע לאַנדסמאַנשאַפֿטען.

וואָס הערט זיך אין קישינעוו?

די קישינעווער יודישע קהלה טוט זעהר אַ סך פֿאַר די אָרימע יודען אין שטאָט. דער שפּיטאָל איז שטאַרק אויסגעוואַקסען. אויך ווערט געזאָרגט פֿאַר זקנים און יתומים, פֿאַר וועלכע עס זענען געשאַפֿען געוואָרען היימען. אויך האָט די קהלה אויסגעבויט עטליכע מקוה׳ס, וואו מען קריגט בעדער אומזיסט. אָבער די קהלה האָט אויך געשאַפֿען אַ פֿאַבריק, אין וועלכער עס ווערט אויסגעאַרבייט כשר׳ע וואורשט, כדי די בעפֿעלקערונג זאָל עסען כשר פֿלייש.

צווייטענס, האָט די קהלה איבערגענומען בייא די בעקערס דעם מאָנאָפּאָל אויף בעזאָרגען אַלע קישינעווער יודען מיט מצות אויף פּסח. דאָס איז געטון געוואָרען, כדי נישט צו לאָזען די בעקערס בערייטען די אָרימע יודען ביים באַקען מצות. זי האָט געגרינדעט אַ מאָדערנע מצה־פֿאַבריק.

די שטאָט האָט אויך מאַסען אינסטיטוציעס, שוהלען, תלמוד־תורה׳ס, קינדער־גערטנער, פּראָפֿעסיאָנעלע שולען, וועלכע ווערען געשטיצט פֿון דער קהלה. אויך דער „אָרט“ טוט פֿיל פֿאַר פֿערשפּרייטען מלאכה צווישען דער יוגענד.

די שטאָט אַליין האָט זיך זעהר ווייניג ענטוויקעלט, כאָטש אין קישינעוו וואוינען 120 טויזענד מענשען, זעהט זי אויס ווי אַ גרויסער דאָרף. די וואַסער־לייטונג איז שלעכט, פֿיל גאַסען נישט געפֿלאַסטערט, עלעקטרישע ליכט איז קאַרג.

דאָך האָבען די יודישע ראַטמענער אויסגעווירקט, אַז פֿיל יודישע גאַסען זענען פֿערשענערט געוואָרען. עס זענען אויסגעפֿלאַסטערט די יודישע גאַסען אין דעם הינטערשטען טייל שטאָט, פֿון פֿאַזאָלאָווסקאַ ביז וועסטער־ביטשען, די יעקאַטערי־אָסלאָווסקאַ ביז די פּויער־לעשער, פֿון אַלטען מאַרק ביז דאַבראָמיראָוי׳ס באָד, די שמידטאָווסקאַ, פּושקינסקאַ ביז דעם וואָקזאַל אויך די מאַקלאָווסקיאַ. אויך דער נייער מאַרק, וואו די יודישע הענדלער שטעהען. די שטאָט האָט אויך פֿערפֿלאַנצט עטליכע טויזענד בוימער אויפֿ׳ן יודישען בית־עולם.

די שווערע לאַגע פֿון די יודען אין רומעניען.

דער שרייבער ס. טאָקאָלאָווסקי שילדערט די לאַגע פֿון יודען אין רומעניען:

די לעצטע יאָהרען, שרייבט ער, האָבען זיך זעהר פֿערשטאַרקט די עקאָנאָמישע רדיפֿות געגען די יודען. אויב פֿריהער איז דער קאַמף געגען די יודען געגאַנגען אין דער פּאָליטישער ריכטונג, איז איצטער דער גאַנצער פֿילער געווענדעט אין עקאָנאָמישען זין. די יודען פֿון בעסאַראַבי׳ע שפּילען כמעט נישט קיין שום ראָלע אין אַלגעמיינעם פּאָליטישען לעבען פֿון לאַנד. ס׳איז גענוג צו זאָגען, אַז אין פּאַרלאַמענט האָבען מיר נישט קיין איין פֿערטרעטער. אין עקאָנאָמישען לעבען פֿיהלען זיי די סכנה, די שווערע און בייזע סכנה, וועלכע רוקט זיך אויף זיי אַרויף.

כדי צו האָבען רעכט אויף אַרבייט, ווערט מען מוזען אָפּגעבען „עקזאַמען“, און וואָס דאָס הייסט אָפּגעבען „עקזאַמען“ איז זעהר לייכט צו פֿערשטעהן. מיר דאַרפֿען זיך דערמאָהנען אָן די פֿריהערדיגע עקזאַמענס פֿאַר די בעאַמטע. די, וועלכע האָבען געקענט דערוויזען, אַז אין זייערע אָדערן פֿליסט אמת׳דיג „וואַלעכיש בלוט“, די זענען פֿריי געווען פֿון עקזאַמענס. רעכט אויף אַרבייט, דאָס איז רעכט אויף לעבען. מענשען, וואָס האָבען נישט די מעגליכקייט צו אַרבייטען, מוזען פֿריהער אָדער שפּעטער שטאַרבען פֿון הונגער, אָדער פֿון קראַנקהייט. דורך בעגרעניצען דאָס רעכט אויף אַרבייט, כאַפּט דאָס רומענישע יודענטום אַזאַ קלאַפּ, וואָס האָט נישט דעם ביישפּיל אין דער הייטיגער געשיכטע. אַפֿילו די ברוטאַלסטע בעגרענצונגען פֿון דער רוסישער זעלבסטהערשאַפֿט האָבען קיינמאָל נישט בעריהרט דאָס רעכט אויף אַרבייט, פֿערקעהרט, פֿאַר די אַרבייטענדע קלאַסען פֿון דער יודישער בעפֿעלקערונג האָט נישט עקזיסטירט קיין פֿראַגע פֿון וואוינרעכט. איצט קומט אויס די בעסאַראַבי׳ער יודען זיך אַנצושטויסען אויף בעהאַלטענע בעגרענצונגען, וועלכע זענען אין דער אמת׳ן נאָך ערגער פֿון די אָפֿענע, פֿון די „געזעצליכע“.

פויכטוואַנגערס „יוד זיס"

צו דער היינטיגער אויפפיהרונג פון דער דראַמע אין „ראָזמאַיטאָשטשי"

פון מאָריס שוואַרץ

ליאָן פויכטוואַנגער, וועמענס ווערק עס זענען פאַרברענט געוואָרען אויף דער בערלינער „אויטאָ־דאַפע" אונטער די ווילדע קלאַנגען פון געמיישטע געלעכטער פון די געבעלס'עס און היטלעריסטען, האָט אין זיין וועלט־בעריהמט ווערק „יוד זיס", אויך אַזוי געפיהרט זיין העלד צו דער תליה, פון דערפער און שטעט האָבען זיך פויערים און אדעל־לייט פאַר־זאַמעלט און געוואַרט אין דעם גרויסען הויף פון דער תפיסה צו זעהען ווי מ'וועט דעם יודישען פינאַנץ־ראַט אויפהענגען: זיי זענען געקומען מיט ווייבער און קינדער, מיט עסענוואַרג און זאַלידשטאַנגען. ביר און וויין האָט אויך נישט געפעהלט. די שמחה איז געווען גרויס. יוד זיס, דעם הערצאָג אלעקסאַנדערס פינאַנץ־ראַט, וועט מען אַרויפציהען הויך, זעהר הויך און זיין גוף וועט זיך וויגען אין דער לופט און מיט גסיסה־אויגען וועט דער יוד זעהען די וואַכאַנאַליע אונטען — די פון פרייד פאַרקרומטע פּני־מער פון די גויים וועמענס העלזער רייסען פון זיך אַר־ויס משונה'דיגע קולות, וועמענס שוואַרצאַפּלען שפּרינ־גען אַרויס פון די ווייסלעך פון די אויגען — הענ־גען — הענגען — שמאַרקער פאַרציהען דעם שטריק...

ווען פויכטוואַנגערס ווערק זענען פאַרברענט גע־וואָרען איז ער נישט געווען אין בערלין, ער איז גע־ווען געזעסען ערגיץ אין אַ קליינעם חדר פון אַ האָטעל אין דער שווייץ, און זיך צוגעהערט צו די ווערטער פון געבעלס, וועמעס קולכ'על דערמאָהנט אין די הייליגע אַסקעטישע יעזואיטען, וועלכע בעטען פאַר ליבע און פרידען דעם אַלמעכטיגען בשעת זיי פאַר־בלענדען זיך מיט תאווה מיט די הייליגע שוועסטער — געבעלס קולכעל האָט געקלונגען הויך און ברייט דורך דער ראַדיאָ, „אַלע יודען־שאַפונגען ווערען פאַר־ברענט, אש און שטויב זאָל ווערען פון אַלע, וואָס האָבען געגעבען דייטשלאַנד אַ וועלט פּאָזיציע אין קונסט און ליטעראַטור, קיין סימן פון אַ יודישען גע־דאַנק געדרוקט און געשאַפען אין דייטשלאַנד, טאָר דאָ נישט פאַרבלייבען"... און פויכטוואַנגער, טאָמאַס מאַן, אַרנאָלד צווייג און אַנדערע ליכטיגע גייסטער, האָבען שטילערהייט געמוזט שמייכלען, וואָס זיי קע־נען נאָר הערען דאָס פּיטשינקע קול'כעל און נישט זעהען די פלאַמען וואָס פאַרברענען זייערע שאַפונגען.

ווי כאַאָטיש און קינדיש דאָס אַלץ איז פאַרגעס־מען — ווי יונגלעך, וועלכע שפּילען אין זעלנער צו־ברעכען די הילצערנע שווערדלעך און דערקלערען אויפגעבן פרידען — אויס מלחמה — די קאַרליקעס פון בערלין האָבען געמיינט אַז מיט פאַרברענען ביכער האָבען זיי פאַרברענט זייערע שאַפער. ווי מ'דאַר נייש־קאָמיש דאָס איז —

פונקט ווי פויכטוואַנגער קען נישט שאַפען זיי־נע ווערק אין ענגלאַנד, אָדער נאָרוועגיע — און ליינט מען דען צווייג'ן אָדער לודוויג'ן נאָר אין דייטש? איך האָב זיך בעקענט מיט פויכטוואַנגערן אין אַמעריקא. לויט זיינע בילדער האָב איך תמיד געטראַכט, אַז דאָס איז עפּעס אַ הויכער, „ראַטש מיט אַ לאַנגער באָטש", מיר איז נישט געפעלען געוואָרען זיין שמייכעל אויף זיינע פּאָרטרעטען — עפּעס אַ סאַרדאָנישער סאַרקאַסטישער שמייכעל. פון אַ'אָנגעפּרע־סענעם צופרידענעם דייטשען בורזשואַ — וואָס האָט די גאַנצע וועלט אין דער אומה. איך בין דערפאַר איבערראַשט געוואָרען ווען איך האָב דערזעהען אַ קליינינקען, דאַרען יודעל מיט אַ שפּיציגער נאָז, מיט אויגען, וואָס רייסען זיך אַריבער די ברילען; אָבער ליכטיגע, וועלכע זאָגען אייך אָן אַ שטילען שלום־עליכם, דרינגען דורך ווי אַ רענטגען־שטראַהלען צו די דייטשע סטרונעס פון האַרץ און טרייסטען אייך, אַז דער פרעמדער דייטשער נאָמען פון ליאָן פויכט־וואַנגער איז בלויז אַנ'אויסערליך קלייד פאַר וועלט־פּאָפּולאַריטעט, כדי צו קאָנען זיין בעריהמט „ביי די גוים — אָבער אין דער אמת'ן איז פויכטוואַנגער יוד, דורכגעווייקט און דורכגעפּיבערט אין יודישען גייסט ער איז איינער פון די תנאים, וואָס האָט פאַרבלאָנ־דזשעט אַהער דורך דעם פּראָצעס פון גלות, פון דורות וואַנדערען און האָט זיך אויסגעשיילט ער־גענץ אין אַ שטעטעל אין דייטשלאַנד און מאָדערן בערלין און איז אויסגעוואַקסען אַ וועלט־בעריהמליכ־קייט — ליאָן פויכטוואַנגער.

זיין צאַרטע האַנד האָט זיך אין מיינער געפיהלט זיכערער און געשמאַקער ווי אין דייטשלאַנד. איך האָב זיין האַנט געדריקט מיט גרויסער ליבע און פער־עהרונג צו אַ גרויסען יודישען קינסטלער — ווייל פויכטוואַנגער איז אַ חוץ אַ פענאָמענאַלער בעלע־טריסט, אַ גרויסער קינסטלער. ער דענקט און שאַפט ווי אַ קינסטלער, זיין יעדער העלד, איז נישט סתם אָנגעוואָרפען, אַרויסגעכאַפּט פון ערגעץ, נאָר ערנסט פאַרטיפט און געשליפען — די העלדען פון זיין „יוד זיס" זענען נישט קיין קאָפּיעס פון פאָטאָגראַ־פישער אַרבייט, נאָר רעמבראַנדט־בילדער — קאַרל אלעקסאַנדער ווייזענזיה — מאַגיסטער שאָובער, מאַגדאַליען סיבול ווייזענזיה — זענען געמאָלען מיט דער פאַנטאַזיע און קונסט־שטריכען פון אַ מייס־טער — ווער ס'האָט געלייענט דעם ראָמאַן קען קיינ־מאָל נישט האָבען דעם גייסטיגען פערגעניגען ווי מ'־בעקומט פון זיין אייגען־געשאַפענער דראַמע „יוד זיס".

פויכטוואַנגער האָט צוערשט אָנגעשריבען די דראַמע און מיט אַ סך יאָהרען שפּעטער געשריבען דעם ראָמאַן געבויט אויף דער טעמע און אַקציע פון דער דראַמע. דער ראָמאַן האָט פאַראינטערעסירט די גאַנצע וועלט — אָבער די דראַמע איז בלויז אויפגעפיהרט געוואָרען אין יודישען קונסט־טעאַטער אין 1930 — און אין לאָנדאָן אין דער איינער צייט מיט גרויסען ערפאָלג. דער דייטשער טעאַטער האָט נאָכדעם ווי פויכטוואַנגער האָט די דראַמע אָנ־געשריבען זי אויפגעפיהרט אָבער זיי האָבען, ווי פער־ביסענע אַנטיסעמיטען שוין אין יענע יאָהרען דער־פיהלט דעם ביטערען פיל וואָס פויכטוואַנגער צווינגט זיי אַראָפּצושלינגען — עס אויפפיהרען האָבען זיי נישט געקענט, בשום צוליב פינאַנציעלע טעמים — און איהם געבען די ריכטיגע קינסטלערישע אויס־טייטשונג האָבען זיי נישט געוואָלט ווייל ער האָט ביי זיי אַראָפּגעריסען די מאַסקעס פונקט ווי גאָגאָל אין זיין רעוויזאָר. „יוד זיס" איז דער פּראָטאָטיפּ פון באַלין און ראַטענאַו. דער אייגענער שנאה־געפיהל האָט זיך אויסגעדריקט נישט נאָר אין די פּרינציפּיעלע שלעסער, ווי יודען האָבען אינדירעקט געפיהרט די פּאָליטיק פון די אָפּגעזונדערטע שטאַטען, דער איינגע בויזענער צאָרן און שנאה האָט זיך אָפּגעשפּיגעלט פון פויער ווי פון קאָסמאָפּאָליטאַן. פויערים האָבען אָפט געפּלאַנצט פּלומען לויט געוויסע בוכשטאַ־בען וועלכע האָבען אויסגעדריקט געמיינע זידעל־ווערטער אויף יודען. ס'איז גענוג צו וויסען דעם בע־ריהמטען אויסדרוק פון פרידריך שילער, אַז פונקט ווי מ'קען נישט אויסרייבען אַנ'אָנגעברענטען מאָס פון סאַזשע, וואָס איז דורכגעברענט מיטן סאַמע ליים אַזוי קען מען נישט אויסרייניגען און אויסאידלען דעם סאַזשעדיגען כאַראַקטער פון יודען — ער וועט אויסקומען מיט'ן דורכגעברענטען טייוועלישען כאַראַקטער —

אָבער די צוואה פון לוטערן איז גענוג צו פער־סמ'ען אַ פאָלק אויף דורות, אפילו היטלער האָט אַזוינס נישט געזאָגט וועגען יודען ווי לוטער. „פער־ברענען און פערטיליגען דעם יודען נישט נאָר זיין גוף, נאָר אויך זייערע שולען און ספרי תורות, וועלכע פער־דינען סם און ברענגען מגפות אויף קריסטען".

פויכטוואַנגער האָט אין זיך איינגעזאַפּט דעם גאַנצען צאָרן פון דייטשען מענשען און ער האָט איהם פעראייביגט אין זיין „יוד זיס" — אויב מ'וויל קע־נען די מאַלעראַגיע פון אַ פאָלק שטודיר זייער טע־אַטער, דער דראַמאַטורג דריקט תמיד אויס דעם אי־נערליכען דראַנג פון זיין פאָלק — שעקספּיר האָט דורך זיין „שיילאָק" פעראייביגט דעם פעריאָד פון ענגלאַנד, ווען דער יוד איז געווען דער שעיר לעזאזל. דער חוזק און מיסט פון דער ערד. דער גע־ניאַלער שעקספּיר האָט פון דיכטער נישט געקענט אַנטלויפען. האָט ער דערפיהלט דעם וועה־געשריי פון דורות און האָט צוגעטיילט זיין געפּלאָגטען יודען דעם אָרימען ביסען פון — „האָט נישט אַ יוד פלייש און בלוט, אויגען און האַרץ ווי דער קריסט" —

אָבער וואָס פאַר אַ ווערט האָט די נישטיגע פער־טיידיגונג זיינע קעגען דעם צאָרן, שנאה און חוזק פון די קריסטליכע העלדען פון דער דראַמע.

מ'דאַרף זיך בעקענען מיט די דראַמאַטישע אַר־בייטען וואָס זענען געשאַפען געוואָרען אין דעם קראָמוועל־פעריאָד — זעהט מען דייטליך וויפיל יודיש בלוט דאָרט איז פערגאָסען געוואָרען.

ווען פויכטוואַנגער זאָל גאָר נישט געווען שאַפען מעהר ווי נאָר זיין מוט פון אָנווייזען וואָס פאַר אַ וואָלקענס ס'טראָגט זיך אויף יודען אין דייטשלאַנד, וואָלט ער אויך געווען גענוג גרויס. ער האָט זיין דראַמע געשריבען אין אַ צייט ווען דאָס וואַסער איז געווען פערפרוירען און מיט שניי בעדעקט און די יודעלעך פון דייטשלאַנד האָבען זיך גע־גליטשט און געטאַנצט אויף'ן אייז. זיי האָבען גע־האָפּט לויט דעם טאַקט פון די ביסמאַרקס, מאָלט־קעס, און ווילהעלם, וועלכע האָבען צוליב זיכערקייט פון דייטשען וועלט־מאַרק צוגעוואָרפען דעם אַסימי־לירטען דייטשען יודען אַ ביינדעל פון דער גרויסער סעודה. און די יודען האָבען זיך פערסמאַקעט און גע־גריזשעט און געלאַכט פון דעם אָסט־יודען ביז זיי האָבען זיך דערטאַנצט צו געהרינג, געבעלס און היטלער.

פויכטוואַנגער האָט מיט זיין העלד „יוד זיס" געוואָרענט און געוויזען דעם אָנקום פון דעם שטו־רעם. ער האָט נישט נאָר דערפיהרט דעם יודען צו ליב זיין אַסימילאַציע און מה יפית צו חוזק און בושה נאָר ער האָט איהם דערהויבען אויך צו דער תליה. ער האָט סימבאָליש אָנגעוויזען ווי הויך אַ מעכטיגער פינאַנץ־ראַט, אַ געניאַלער יוד קען זיך דערהויבען אין דייטשלאַנד. ווען דער רב פון פראַנקפורט קומט אַפּעלירען צו זיס'ן ער זאָל ראַטעווען דעם יודען יחזקאל זעליגמאַן פון אַ עלילת דם־בלבול, ענטפערט „זיס" איהר האָט אייער יודישען זאָרג, איך האָב טויזענט אַנדערע פּאָליטישע זאָרגען. איך בין פי־נאַנץ־ראַט פון הערצאָג קאַרל אלעקסאַנדער און קען זיך פערמיאוסן אין זיינע אויגען. די דייטשע פּאָלי־טיק אין מיין פּאָזיציע שטעהט העכער ווי דער שיק־זאַל פון יודען, וואָס ליגט אין תפיסה".

פויכטוואַנגער האָט קלאָר און דייטליך געצייכ־נעט דעם דייטשען יוד אין זיין איבערפלעבליכ־קייט און אין זיין תשובה, ווען ער דערנעהנטערט זיך צום סוף, זיין חרטה איז אַ טראַגישע נאָטע, וואָס רייסט זיך פון סאַמע בלוט.

די לעצטע שעה'ן אין תפיסה אידער זיס געהט צו דער תליה, זענען ווערטפולע דאָקומענטען פאַר דער צוקונפט. צו קענען דערפיהלען ווי ס'צאַפּעלט זיך די נשמה ביי אַ בעל־תשובה, וועלכער איז גרע־סער ווי אַ צדיק. ווי וואונדערליך ער האָט איהם בע־לויכטען אין דער לעצטער רגע אידער ער פערלאָזט די וועלט. אַזעלכע בעלי תשובות זענען איצט דאָ אין די טויזענטער אין די קאָנצענטראַציע לאַגערען פון דייטשלאַנד. וועלכע וואָלטען וואָלטען אויך געוואָלט אַזוי שטעהן און העלדיש באַגעגענען דעם תליון פונקט ווי „זיס".

איך האָב די דראַמע אויפגעפיהרט אין נ"י יאָהר אין 1930 — זי איז דעמאָלט געווען אַקטועל, אָבער איצט איז די ריכטיגסטע צייט זי צו שפּילען. אַלע דראַ־מעס וואָס זענען געשאַפען געוואָרען אין דעם היט־לער געטומעל זענען בלייך און שטעהענדיג אַקעגען דעם מאָנומענטאַלען ווערק „יוד זיס", וואָס פויכטוואַנגער האָט געשאַפען מיט אַנ'ערך צוויי צעהנדליג יאָהר צו־ריק און אויב ס'זאָל זיך אפילו ענדערען די יודישע לאַגע אין דייטשלאַנד און ס'זאָל ווערען פאַר יודען דאָס לאַנד פון זבת חלב ודבש.. וועט מען ערשט דעמאָלט קאָנען ריכטיג אָפּשאַצען די וויכטיגקייט פון דעם העלד „יוד זיס". ווייל אפשר דעמאָלט וועט דער דייטשער יוד זיין אַ טעליטערטער פון אייגענעם און פרעמדען גלות און וועט נישט שמייכלען סאַר־קאַסטיש פון דעם „אָסט יודען" און וועט פערשטע־הען אַז טאַנצענדיג אויף אייז, קען מען אָפט ברעכען האַלז און נאַקען —

אין פוילען איז איצט ממש נויטיג אויסצופיהרען „יוד זיס", ווייל דאָ געפינען זיך אַ סך, נאָר אַ סך פּראָטאָטיפּען פון „יוד זיס": אין פוילען זענען דאָ אין די טויזענטער יודען, וועלכע זענען נאָך איצט אפילו אין דער ביטערער צייט (פאַר יודען) אויך די אתה בחרתניקעס און געהען אום מיט פעררייסענע נעז און שעהמען זיך אויסצורעדען אַ וואָרט יודיש; ווער רעדט געהן אין יודישען טעאַטער, אָדער לייענען אַ יודישע צייטונג, דאָס איז פשוט נישט שעהן פאַר די שכנים — פערקעהרט, ווען מ'פערמאָגט אַ משומד אין דער משפחה, איז עס נאָר אַ בלימעל אין לאַץ. און משומדים אין פוילען זענען דאָ מעהר ווי אין אַנ־דערע לענדער. אויף שריט און טריט בעגעגענט מען זיי — דענטיסטען — אַקטיאָרען — דאָקטוירים — דיכטער — זיי זענען שוין גרייט ווייזט אויס צו בעגעגענען די גאולה — אַז זיי וועט מען נישט טשע־פּען — כאָטש לויט די נירענבערגער געזעצען זענען זיי נישט קיין אויסנאַהם, אָבער דערווייל איז זיי נאָך אַ ביסעל טריגער, ווי דעם פערהאַוועטען יודען, וואָס פויזעט אום איבער די גאַסען און שטעלט אויס אויג און אויער צו זעהען און הערען טאָמער דערטראָגט זיך פון ערגיץ אַ טראָפּען האָפנונג פאַרן קיום פון יודען אין פוילען —

נישט פאַר דער אַסימילאַציע פיהרען מיר אויף פויכטוואַנגערס „יוד זיס" כאָטש זיי וואָלטען זעהר געדאַרפט זעהן די דראַמע, נאָר פאַר די יודען, וועל־כע שעהמען זיך נישט מיט יודיש טעאַטער און קע־נען דערפיהלען דעם גרויסען אמת, וואָס דערטראָגט זיך צו זיי פון אַ ווערק, וואָס איז געשאַפען געוואָרען פון ליאָן פויכטוואַנגער.

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון צייהן און יאַסלעס
Piotrkowska 164 tel. 114-20

ק. מלאַר

דאָן־דאָמינגאַ

ראָמאַן

57

נאָכדרוק אין אַ טאָג - צייטונג, אפילו טיילווייז — פערבאָטען.

דער יונג איז געווען קלוג, אַ וואַגאַבונד און אַלץ פערשלונגען אין זיין בליק, ער האָט מיט ווינציג מיט־לען דורכגעוויזט דאָס גאַנצע לאַנד, פון די ווילדענ־שען אין מאַטאָ גראָסאָ, ביז די גומע־פּלאַנטאַציעס אין די אַמאַזאָנען. געווען אַ מאַטראָס אין נאַציאָנאַ־לען פלאָט, און געאַרבייט אין די קעז פאַבריקען פון מינע זשעראַיס. זיך געבראָטען אויף די קאַפע פעל־דער פון סאַן־פּאַולאָ און געפיהרט פערפוילטע קאַר־טאָפעל פון די פוילישע קאָלאָניעס אין פּאַראַנאַ, קיין ריאָ־דע־זשאַנעיראָ, געטריקענט דעם שוויים אין די צוקער־פאַבריקען פון פּערנאַמבוקאָ און געלייגט רעל־סען ביי נייע אייזענבאַהנען אין וויקטאָריע. אַ גאַנצע וועלט האָט דער יונגערמאַן פאַר זיך דורכגעמאַכט, פון אומעטום געפּרובט ציהען אַנ'אָרעם שטיקעל ברויט און אָפּשאַרען עטליכע מילרייס, כדי זיך צונויפ־צוקומען מיט איהר, מיט אַמאַליען, וואָס איז לויט זיין אייגענעם עדות זאָגען געווען דאָס שענסטע מיי־דעל פון נעאַפּאָל, און ווען ער וואָלט נישט געצוויי־פעלט, אַז מען וועט גלייבען, וואָלט ער געזאָגט: פון גאַנץ איטאַליען, נאַטירליך, אַריינגערעכענט רוים.

האָט ער זיך געשפּאַנט אין יאָך פון עקספּלואַ־טאַציע, און ווייל זיינע אויגען זענען מאַנדעלדיג און שוואַרץ און דאָס פּנים טונקעל, און ווייל די האָהר זע־נען פעט און גלאַנציג, און ווייל ווען ער רעדט בע־וועגט ער שנעל מיט די הענט און ווייל זיין אָפּשטאַם איז נישט פון דער הויכבלאָנדער, אַנגלאָ־זאַקסישער ראַסע, האָט מען איהם נישט צוגעלאָזט צו די מאַ־שינען און גרעסערע שכירות, זיין געהאַלט האָט מיט נאַרישט איבערגעשטיגען ווי די פּאָרטוגעזער און דאָס האָט ער בעטראַכט פאַר אַ מינזייט און אַנ־עוולה, ווייל אמת, ער שטאַמט פון דער לאַטיי־נישער ראַסע, אָבער וואָס שייך אין ענין שכירות, מאַכט מען אין קיין פאַל איהם נישט קלאַסיפיצירען מיט די פּאָרטוגעזער, וואָס שטעלען זיך צופרידען מיט דריי מילרייס אַ טאָג און האָבען חתונה מיט מולאַ־טישע פרויען אָדער אַז מען וויל נישט שטאַרק בודק זיין איז מיט פשוטע שוואַרצע.

האָט ער דעריבער פערוואָרפען די אַלע אַרבייטען און זיך אומגעקערט אין דער קאַפּיטאַל־פעדעראַל" מיט דעם בטחון אַז ער וועט פאָרט עפּעס קריגען אַ בעשעפטיגונג כדי ער זאָל זיך לייטיש קע־נען אָנטאָן זיך פאָטאָגראַפירען און אַהיים שיקען זיין אַמאַליען אַ פאָטאָגראַפיע.

ער וואָלט שוין בעשטאַנען צו גיין צום פּאָרט און אַנלאָדען די שיפען וואָס גייען אַוועק מיט כל טוב אין דער ווייטער וועלט אַריין, נאָר זיין מזל האָט זיך אָפּגעטאָן פון איהם, אָפּנים, זינט ער איז געקומען אויף דער וועלט, וואָרעם שוין דער פאַקט פון אויס־טוישען נעאַפּאָל מיט די בלויע פערפישוטע נעכט, מיט די פונקעלדיגע שטערען, מיט די דורכזיכטיגע וואָלקענס (און ווייל ער איז געווען אַנ'איטאַליענער איז ער דעריבער געווען זעהר סענטימענטאַל און האָט נאָכגעזאָגט וואָרט ביי וואָרט די ווערטער פון די וואַנדערענדיגע פּאָעטען אָדער גאַסען־אַקטיאָרען...) אויף דעם פערשטויבטען הימעל און זייערע שטערן (לויט זיין שטימונג) — דאָס אַליין בעשטעטיגט.

ער האָט דעריבער נישט געקענט קריגען קיין בע־שעפטיגונג, אפילו אין אַ רעסטאָראַן האָט מען איהם נישט צוגענומען, ווייל עס זענען געווען ביליגערע און אפשר פעהיגערע און דער עיקר (לויט זיין איבער־צייגטער מיינונג,) זיי האָבען געאַרבייט בלויז דער־פאַר וואָס זיי האָבען געקראָגען טרינק־געלד פון די געסט.

ביי אַנדערע אומשטענדען וואָלטען שוין אין זיינע מחשבות געקומען ראַדיקאַלע געדאַנקען, נאָר ער האָט אָנגעהויבען געפינען זיין מזל אין די טעפּלעך, אין די פענסיאָן הייזער, און ווייניגסטענס, אויב נישט ער, זיין נשמה, האָט אָבער זיין מאָגען געקראָגען אַ בע־פרידיגונג, און די טענות זענען אינגאַנצען איינגע־שטילט געוואָרען, וואָרום ער האָט שטאַרק נושא־חן געווען ביי די באַלעבאָסטעס פון די צימערען.

ווען ער וואָלט נישט געמיינט זיך צו בעריה־מען וואָלט ער אפילו געזאָגט, אַז ער איז געוואָרען דער ליבלינג זייערער, וואָרום קודם האָט מען איהם אויסגעשלייערט ווי אַ צירקדירעקטאָר, די יודישע מאַדאַמען האָבען איהם נישט אַנדערש גערופען ווי „דער שיינער". וואָס אַזוינס דאָס איז ווייסט ער נישט, אָבער אַז דאָס איז אַ גענוג־צערטליך וואָרט, איז ער זיך משער.

דער יונג האָט אַ פּנים, געהאַט אַ הנאה פון זיין דערציילען, ווייל ער האָט אַליין געוואַרט אָהן אָנ־אָטעם צו דעם ווייטערען וואָרט זיינעם, און אומגע־דולדיג נאָכגעפאָלגט מיט די אויגען, בעת דער דאָק־טאָר חיא מאַטאַראַזאַ האָט זיך געווישט דעם שווייס פון האַלז אַרוים:

— איך בין געוואָרען אַ מין אויבער־קעלנער, בע־דינט די געסט, צוגענומען זייערע קאַפּעלושען, זייערע שטעקענס, און איידער זיי זענען געגאַנגען מיט די מיידלעך, האָבען מיר אפילו געטרונקען צוזאַמען.

..די געסט האָבען אפילו די ערשטע צייט געדרייט מיט די נעז, עפּעס אַ געפיהל פון בושה האָט אַרויס־געשלאָגען אויף זייערע פּנימער, עפּעס איז זיי נישט אָנגעשטאַנען וואָס איך, אַ מאַנספּיל, בין אַ גאַנצער מחותן אין אַזאַ הויז, אָבער שפּעטער האָבען זיי איינגעזעהען די נוצליכקייט פון מיין מיס'ע, ווייל אַ פּאַרשוין וואָס האָט איבערגעלאָזט אויף טרינק־געלד נישט נאָר צו דער מיידעל נאָר צו מיר אויך. האָט שוין געקענט זיין זיכער אַז איך וועל איהם בעשיצען פון אַ סך פּורעניות.

דער איטאַליענער האָט דאָ אויסגערעכענט אַ צע־טעל מיט חטאים אויפן חשבון פון דער רעגירונג, אי־בערהויפּט אויף דער ריאָער מוניציפּאַליטעט, דערפאַר, וואָס זי לאָזט אַזוי אויף הפקר די „געזעלשאַפטליכע נויטווענדיגקייט". ניט געהערט וואָס זי נעהמט נישט אַהנטער איהר שוץ די געוויסע הייזער, זי אָנער־קענט נישט, אַז אין שטאָט געפינען זיך אַזעלכע נעס־טען אויב עס זענען פאַראַן „ווייסט זי נישט". יאָ, אָפיציעל ווייסט די רעגירונג נישט, כאָטש עס איז אוממעגליך דורכצוגיין נישט בלויז אין דער געגענט פון לאַפּאַ, נאָר אויך אויף פּאַנטאַ שיק און אפילו אויף דער פּראַזע מאַרשאַל פלאָריאַנאָ ביים מוניצי־פּאַל טעאַטער.

..די רעגירונג הייסט דער בעפעלקערונג אַליין זיך אויסהיטען פון די יסורים וואָס עס קען ברענגען אָט דאָס דאָזיגע, עס איז אָבער אוממעגליך זיך אויסצו־היטען, דער קלימאַט ברענט און קאָכט אויף די בלוי־טען, ציטערט אָן די רעיונות, אַזוי אַז עס איז אָפּטמאָל אוממעגליך פון עפּעס אַנדערש צו טראַכטען, אויב נישט פון דער „געוויסער אַנגעלעגענהייט". דערצו זענען פאַראַן אַזוי ווינציג פרויען אין לאַנד, עס זאָל גענוג זיין פאַר אַלעמען. און ווייל עס איז פאַראַן ווינ־ציג זענען זיי דעריבער גאַנצע מיוחסטעס. זיי ווייסען אַז טאָג־טעגליך שווימען צו צו די ברעגען שיפען פון אַלע טיילען אין דער וועלט, און די שיפען שטויסען אַרויס הונדערטער מענער, צי עס זענען רייכע אויס־לענדער, וואָס קומען קוויקען זייער אויגען מיט די שיינקייטען פון די סאַנטאַ־טערעזע־בערג, וואָס האָ־בען זיך איינגעגאַרטעלט איבער אין צווייטענס גריניגע אָרעמס אַריין און זיך אויסגעצויגען ווי אַ קייט לענג־אויס דעם ים, ביז ערגיץ אַ פּאָרט וויקטאָריאַ אָדער נאָר הנאה האָבען פון פאָהרען מיט דער לופט־באַהן וואָס גליטשט זיך, ווי אַ שליחות פון הימעל אויף אַ אייזערנעם שטריק צו די לופטיגע האַכלען אויפן שפּיץ פון „פּאַנדאָ אַסוקאַר", צי עס זענען אָנ־געכמורעטע פּאָרטוגעזער וואָס קלאַפּען אין די פייכטע בוטער־שטיבלעך, ביי די מולאַטען און נעגערס, כדי צו בעטען אַביסעל „פּאַזשאָן" מיט רייז און אַ נעלע־גער אין דרויסען ביי זייערע שוועלען, צי עס זענען טערקען אָדער סירער, וואָס אַ שעה, נאָך זייער אָנקו־מען אין לאַנד זענען שוין זייערע פלייצעס איינגע־שפּאַנט אַהנטער אַ לאַסט פון „אויסצאָל־אַרטיקלען".

(פאָרטזעצונג קומט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 15 כג ניסן תרצו

אפריל

זון-אויפגאנג 4.57

זון-אונטערגאנג 6.35

אנ'אקופאציע-שטרייק אין דער פאבריק פון שפריט-מאנאפאל

(א) אין דער מלוכה'שער בראנפען-פאבריק אויף דאג זאנייניקאווא און ראקיטשינער איז נעכטען אויסגעבראכען אנ'אקופאציע-שטרייק צוליב דעם, וואס דער דירעקטאר פון דער פאבריק זאבאראווסקי האט געפאדערט, אז די ארבייטער זאלען, מחמת אפשפארונגס-טעמים, אליין לאדען די טראנספארטען בראנפענס, און ער האט דערווייטערט פון דער ארבייט דעם ארבייטער-דעלעגאט קאטשיק, וועלכער איז דערויף נישט איינגעגאנגען.

די 300 ארבייטער, וואס זענען אין דער פאבריק בעשעפטיגט, האבען דעריבער געווארפען די ארבייט. זיי פערנעהמען די מויערן פון דער פאבריק, און לאזען נישט ארויס די בראנפען-טראנספארטען.

נעכטען איז וועגען דעם ענין גלייך פארגעקומען א קאנפערענץ מיט'ן אנטייל פונ'ם ארבייטס-אינספעקטאר, ה' קאקאווסקי, אבער צו קיין רעזולטאט איז מען נישט געקומען, ווייל די ארבייטער פאדערן תיכף צוריקצונעהמען זייער פארשטעהער קאטשיק'ן, און דער דירעקטאר זאבאראווסקי האט זיך ווידער איינגע'עקשנט: אדער ער, אדער קאטשיק...

דער אקופאציע-שטרייק דויערט.

אקופאציע-שטרייק ביי בר. מאזער

(א) ווי מיר האבען שוין געהאט געמאלדען, איז די פאריגע וואך אויסגעבראכען אנ'אקופאציע-שטרייק אין דער פאבריק פון „ברידער מאזער" (לעגיאנען-גאס 13). דער שטרייק איז אויסגעבראכען צוליב'ן רייסען און נישט אויסצאהלען צו דער צייט די ארבייטס-לוינען.

אזוי ווי די קאנפערענץ אין ארבייטס-אינספעקטאריאט האט נישט געבראכט צו קיין רעזולטאט – האבען די שטרייקענדע 45 ארבייטער די חגא-טעג פערבראכט אין די מויערן פון דער פאבריק.

דער אקופאציע-שטרייק דויערט.

די אויספארשונג וועגען באמבען-אויפרייס אויף דער נאווא-זארזשעווסקא

די אויספארשונג אין דעם ענין באמבען-אויפרייס אויף נאווא-זארושעווסקא בעת וועלכען עס איז דערהרג'עט געווארען דער באמבען-טרעגער עדווארד פיאנאווסקי—האלט שוין ביי'ם פערענדיגט ווערען.

נאך אין דערזעלבער נאכט בעת עס זענען דורכגעפיהרט געווארן רעוויזיעס אין די ענדעקישע פארטיי-לאקאלען, און אין פריוואט-וואוינונגען פון ענדעקעס—איז פערחתמ'עט געווארען זייער לאקאל אין כאיני, וועלכער פונקציאנירט נישט ביז היינט-צו-טאג.

לכתחילה זענען ארעסטירט געווארען 21 ענדעקעס, פון וועלכע דער גרעסטער רוב איז, נאכ'ן פערהער ארויסגעלאזט געווארען פריי, לעצטענס זענען אין ארעסט פערבליבען בלויז 7.

פאר דער גאנצער צייט זענען די ארעסטירטע קאנפראנטירט געווארען מיט פערזאנען, וואס געפינען זיך אויף דער פריי און בזה האופן איז געזאמעלט געווארען בעווייז-מאטעריאל פאר'ן פראצעס, וואס וועט אוודאי בקרוב פארקומען אין קרייז-געריכט.

די פרטים פון דער אויספארשונג ווערען געהאלטען אין שטרענגער געהיימעניש.

צו אונזערע לעזער!

אין די נאהענטסטע טעג הויבט זיך אן צו דרוקען

אין „נייעם פאלקסבלאט"

א גרויסער סענסאציאנעלער

ראמאן

דער נייער ראמאן שטיצט זיך אויף אמתע פאסירונגען פון אונזער סביבה און וועט זיין א רעוואלוציע פאר אונזערע לעזער.

פערשארפט דער שטרייק אין דער קאטאז-בראנזשע

(א) נאך דער נישט-געלונגענער קאנפערענץ דעם לעצטען פרייטאג, האבען די שטרייקענדע קאטאן-ארבייטער בעשלאסען דעם שטרייק צו פערשארפען און שוין נעכטען איז אין אלע קאטאן-פאבריקען אפגעשטעלט געווארען די טעכנישע בעדינונגען און עס זענען צוריקגעצויגען געווארען די פאבריק-וועכטער.

עס איז אויך בעשלאסען געווארען, אז אויב די מארגענדיגע קאנפערענץ וועט נישט ברענגען צו א פאזיטיווען רעזולטאט, וועלען זיך די שטרייקענדע ווענדען צו די קרוב'עשע ארגאניזאציעס און אין דער ערשטער רייה—צו די די טעקסטיל-ארבייטער וועגען א סאלידאר-שטרייק.

אבליגאציעס פון דער אינוועסטיציע-הלואה

אלס קויציעס אין געריכטע

(א) די געריכטען פונ'ם לאדזער קרייז האבען בעקומען א פעראָרדענונג פון דער צענטראל-מאכט מכוח'ן אננעהמען אבליגאציעס פון דער אינוועסטיציע-הלואה אלס קויציע.

די אבליגאציעס פון דער 3-פראצענטיגער פרעמירטער אינוועסטיציע-הלוואה האבען אין הסכם מיט דער דאזיגער פעראָרדענונג, אלע רעכט פון פופילארע פאפירען און קאנען אנגענומען ווערען אלס וואדיומס און קויציעס דורך דער בעהערדע-מאכט. דערביי איז זייער דעפאזיט-ווערט פעסטגעשטעלט געווארען אויף 65 זלאטעס פאר א 100-זלאטעדיגע אבליגאציע.

היינט הויבען זיך אן די לימודים אין די שולען

(–) היינט, 8 פריה, הויבען זיך אן – נאך די פסח-פעריען – די נארמאלע לימודים אין אלע היגע שולען.

ראווער-נאמערן צו 6 זל.

(א) ווי מיר דערוויסען זיך, גיט איצט ארויס די לאדזער שטאט-פערוואלטונג ראווער-נומערן צום פרייז פון 6 זלאטעס (3 זלאטעס פאר רעגיסטראציע און 3 זלאטעס – וועג-אפצאהל).

די נומערן ווערען ארויסגעגעבען אויף א גאנץ יאהר.

שטיקער טראנסמיסיע-רימענס

(א) אויף קילינסקיגאס 36 האט א פאליציי-פאטרול געפינען ליגען שטיקער טראנסמיסיע-רימענס, וואס שטאמען פון א גנבה.

די רימענס געפינען זיך אין 8-טען קאמיסאריאט.

דערמארדעט א דראזשקער

די מערדער האט מען ארעסטירט

(א) דעם פערגאנגענעם זונטאג זענען אויף אנדזשעיא 37 2 פערשוין בעפאלען דעם דורכגייענדען 36-יאהריגער דראזשקער פראנציסעק ווראבלעווסקי פון 6-סיערפיען-גאס 37 און איהם דערמארדעט.

פאליציי האט פעראָרדענט אנ'אויספארשונג און עס איז פעסטגעשטעלט געווארען; אז די מערדער פונ'ם דראזשקער זענען זיינע 2 בעקאנטע–דער 29-יאהריגער אנטאני מאדזעלעווסקי און דער 31-יאהריגער יאן ראגאווסקי וועלכע האבען אויף איהם געטראגען האס:

די מערדער האבען זיך אין זייער פערברעכען מודה געווען.

זיי זיצען אין טורמע.

צוליב אנ'אומשולדיגער טויב

דער אמת'ער משל געגען דער פעלקער-ליגע...

(א) „אמאל איז געווען א מעשה"...

נישט אמאל איז געווען די מעשה, נאר נעכטען — א טאג נאך „וויעלקאנאץ".

איינער סטאניסלאוו וואזשניאק (אויף קרושוויצקא 7) האט געכאפט א טויב, וואס האט געהערט צו זיין שכן, דעם 37-יאהריגען יוזעף סוויטאטש.

האט סוויטאטש געוואלט צוריקקריגען זיין טויב, און וואזשניאק האט נישט געוואלט צוריק געבען. איז צווישען די משפחות וואזשניאק און סוויטאטש מיט זייערע שכנים אויסגעבראכען די אמת'ע שלאכט אויף מעסערס און העק, אין רעזולטאט פון וועלכער עס זענען געפאלען 6 קרבנות.

ואתא — און ס'איז אנגעקומען פאגאטאוויע און ערטיילט הילף דעם פארפאלק וואזשניאק, איינעם יעזשי ווישניעווסקי און איינעם ווינצענטי אווגוסטיניאק, און די ברידער יוזעף און סטאניסלאוו סוויטאטש האט מען, איינגאנצען צוהאקטע און צושטעקעוועטע, געמוזט אפפיהרען אין שפיטאל, וואו זיי געהערען שוין באלד דעם מלאך המות...

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: מ. קאצפערקעוויטש זגערזשער 54), י. זונדעלעוויטש (פעטריקאווער 25), ס. באיארסקי און וו. שאט (פושעיאזר 19), מ. ליפיעץ (פעטריקאווער 193), א. ריכטער און ב. לאבארא (11 ליסטאפאד 86), ריטעל (קאפערניקא 26), קלאפטאווסקי (זשגאזסקא 141)

מעסער-שטעכעריי

(א) פאגאטאוויע האט נעכטען ערטיילט ערשטע הילף און אפגעפיהרט אין שפיטאל די געפעהרליך צושטאכענע מיט מעסערס: דעם 33-יאהריגען הוגאן פודריצקי (פון רודא פאביאניץ) און אלפאנס נאפ (פון סענאטארסקא 19).

צעשמעטערט דורך א טראמוואי

(א) נעכטען בייטאג האט א אנקומענדער טראמוואי, אויף ראג ראקיטשינער און קאנסטיטוציא, אזא שטארקען שטויס געטון דעם פערבייגעהענדען 11 יאהריגען שילער, סטאניסלאוו ראגאווסקי (פון וואספולנע 8) אז ער איז ווייט אפגעשליידערט געווארען און איז מורא'דיג צושעדיגט געווארען, פאגאטאוויע האט דעם אומגליקליכען יונגעל מיט א צעשמעטערטען שארבען און צובראכענע ריפען—אפגעפיהרט אין שפיטאל.

פריוואטע

וועענעראלאגישע לעטשניצע

161 פיעטריקאווער 161

בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע, הויט און געשלעכטס קראנקהייטען דורך דאקטוירים-ספעציאליסטען.

פון 8 פריה ביז 9 אווענד. זונטאג און חגאות — פון 9 ביז 1 מיטאג.

א פרויי-דאקטאר נעהמט אן פון 3—5 נאכט.

א בעראטונג 3 זל.

אויף די לעוואנטינישע ירידים

קיין פאלעסטינא

הנחות פאר די ה"ה סוחרים!

קיין עסטרייך

פון 23. ביז'ן 28. אפריל 169 זל.

קיין יוגאסלאוויען

דעם 19/4 – 10/5 560 זל.

קיין וויען

אויף 5 אדער 28 טעג, דעם 16/4 75 זלאטעס

אויף יום-טוב קייןווארשא

66% – צוריקפאהר אומזיסט.

אויסלענדישע הנחה-פעסער

„ארביס", פיעטריקאווער 18 (Mewa) טעל. 249-40.

רייזע-ביורא

„Union Lloyd"

לאדז, פיעטריקאווער 42

טעל. 107-87

מאכט בעקאנט, אז די ארגאניזירט יעדע וואך טוריסטישע אויספלוגען קיין ארץ-ישראל

צו די ביליגסטע פרייזען.

נעכסטער אפפאהר ד. 16 אפריל 1936.

גרויסע הנחות פאר סוחרים און אינדוסטריעלער.

פארשטעהערשאפט פון סאוויעטישען „אינטוריסט".

אויספלוגען קיין סאוויעט-רוסלאנד.

ברענגט קרובים פון רוסלאנד קיין פוילן.

הנחה-פעסער אין אלע ריכטונגען פון דער גאנצער וועלט. אינפארמאציעס ווערען גענוי יעדען איינצינען ערטיילט.

Dr.

Wołkowyski

ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02

ספעצ. פאר טריפער, סיפיליס און הויט-קראנקה.

בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

נעמט אן פון 8—11 בייטאג און 4—9 אווענט.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26.

היינט און פאלגענדע טעג!

די גרויסע קאמעדיע א. ג.

Jaśnie Pan

SZOFER

אין די הויפט-ראלע:

Eug. Bodo

Ina Benita

Ant. Fertner

אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבען.

אנהויב 4 נאכט. שבת און זונטאג 12 בייטאג.

טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי"
צעגעלניאַנאַ 27, טעל. 112-25. — דיר. דוד צעלמייסטער.

פּרעמיערע!
היינט מיטוואָך,
דעם 15-טען אַפּריל, 9 אָוונט
ליאָן פּויכטוואַנגער'ס

יוד-זיס

מיט
מאָריס שוואַרץ
אין דער טיטעל-ראָלע.

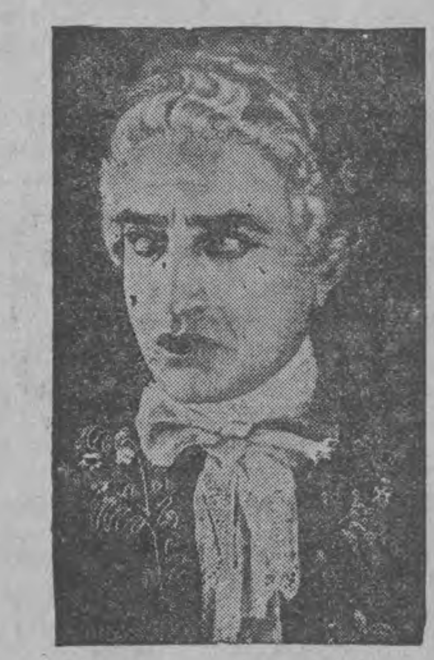
מאָריס שוואַרץ אַלס „יוד-זיס"

קינסטלער-אַנסאַמבל:
יהודית אברבנאל
יצחק אינווענטאַזש
העלענע גאָטליב
אסתר גאָלדמבערג
יצחק גרודבערג
קלמן גוטמאַן
עני ליטאַן
משה ליפּמאַן
נאַטאַליע ליפּמאַן
אברהם פּאַרעווסקי
קלאַרע סעגאַלאָוויטש
אייזיק סאַמבערג
אברהם קוריץ
שמחה ראָזען
ליובע ראָזענבערג
נאָטאַן רייכענבערג
דניאל שאַפּירא
אלעקס שטיין א. א.

בן-ציון קאַץ
בינע-פּערזאָנאַלטעט.

טעגליך 9 אָוונט, שבת און זונטאָג 4 נאָכמיטאָג און 9 אָוונט.
גאַסטשפּילן פון מאָריס שוואַרץ אין לאָדז ענדיגען זיך דעם 26-טען אַפּריל.

אַ שרייַ וואָס פאָדערט ישוב-הדעת

וואו אַמבעסטען איינצולעגען אָפּשפּאָרונגען, וואָס אָפּטמאָלס קומט זיי אויס צו קלייַבן מיט גרויס שוועריגקייט, איז אָהן ספק אַ פראַגע, וואָס פאָדערט אַ שטאַרקען ישוב הדעת. עס רוקען זיך, נאַטירליך, אונטער כלערליי פּראָיעקטען אויסצובאַרגען דאָס געלד פערשידענע בעלנים, וואָס זאָגען צו גרויסע פּראָצענטער; אין אָבער טענות צו האָבען אַ ביסעל לעבענס-ערפאַהרונג, כדי נישט צו מאַכען דעם ריזיקאַלישען שריט, וואָס מ'קען צוליב איהם ווערען בדיל הדל. פון דער אַנדערער זייט ווידער, אַז מ'לאָזט זיך אויף אַלטפרענקישע וועטען און מ'האַלט דאָס אָפּגעשפּאַרטע געלד אין שטוב, איז מען נישט אויסגעהיט פון גנבים, און שוין אין בעסטען אופן איז עס אַ טויטער קאַפּיטאַל, וואָס ברענגט נישט קיין ריווח.

די גרעסטע נוצען איין ערבות האָט מען, ווען מ'לעגט איין דאָס אָפּגעשפּאַרטע געלד אין פּ. ק. אָ.

עס איז דעריבער קיין חידוש נישט, וואָס פּ.ק.אָ. גענִיסט פון אַזאַ גרויסער פּאָפּולאַריטעט און צוטרוי, אַ ראַנג וואָס די וקלאַדען אין פּ. ק. אָ. וואַקסען פסדר און בעטרעפען איצט העכער 800 מיליאָן זל. עס איז אויך כדאי צוצוגעבען, אַז דאָס געהיימניש פון די וקלאַדען אין פּ. ק. אָ. איז געזעצליך געשיצט.

די ליקווידאַציע אין דער פירמע קעסטענבערג

(ג) די אויפאַדלאָשטש פון דער פירמע קעסטענבערג איז איצט אַריינגעטרעטען אין דער לעצטער פאַזע. דער דעצידירענדער קאַמף צווישען דער פירמע און איהר הויפּט-בעל-חוב דער פירמע אייטינגאָן קומט איצט פאַר אַרום דער פּערזאָן פון דעם ענדגילטיגען סינדיק. עס האַנדעלט זיך וועגען, דעם אַז יעדער צד וויל האָבען איהרס אַ מענש אַלס סינדיק. דער קאַמף קומט פאָר נישט אַ קלייניגקייט ווייל אין פאַל ווען אַלס סינדיק זאָל בעשטימט ווערען אַ פערטרויאונגס-מענש פון דער פירמע קעסטענבערג, וועט די פראַגע פון ליקוידירען די „אויפּאַדלאָשטש" פון דער פירמע אָנטרעפען אויף שוועריגקייטען. די קאָמפּעטענץ פון דעם ענדגילטיגען סינדיק איז גרעסער פון דעם צייטווייליגען און ער קען דעם ענין פערשלעפּען ווי לאַנג ער וויל. דאַגעגען ווען אַלס סינדיק זאָל בעשטימט ווערען אַ פערטרויאונגס-מאַן פון דער פירמע אייטינגאָן, וואָלט דערפון געליטען די פירמע קעסטענבערג.

די פעראינטערעסירטע קרייזען וואַרטען דעריבער, אַז עס וועט בעשטימט ווערען דורכ'ן געריכט אַ נייטראַלער סינדיק.

בעשטראָפט אַרבייטסגעבער

(א) דער שטראָף-רעפעראַט ביים אַרבייטס-אינספּעקטאָראַט האָט פאַר פערשידענע איבערשרייטונגען, ווי נישט האָנאָרירען דעם קאָלעקטיווען אָפּמאַך, רייסען א. א. בעשטראָפט:

שלמה ניימאַנען (מעכאַנישע וועבעריי, אויף פּאַביאַניצער 36) אויף 500 זלאָטעס שטראָף.

האַלאַבין און נאָטאַנאָוויטש (וועבעריי אויף קילינסקיעגאָ 100) אויף צו בעצאָהלען 100 זל., אָדער — 7 טעג אַרעסט.

ווערדיגער'ן (וועבעריי אויף פראַנציסקאַנער 7) צו דער זעלבער שטראָף.

פישעל אָפּאָניאַש (אויף מאַרינאַרסקאַ 14) אויף 100 זל. שטראָף.

אייזיק טערקעלטויב (מאַרינאַרסקאַ 14) אויף 100 זלאָטעס.

וואָלף גראָנאָוויטש (פּיעטריקאָווער 107) — 100 זלאָטעס.

יאָשע מיקאָשינסקי — 50 זלאָטעס.

אַרעסטירט אַ שווינדלערין

(א) די לאָדזער אויספאָרשונגס-מאַכט האָט בעקומען אַ ידיעה, אַז עס איז אַרעסטירט געוואָרען אַ געוויסע העלענאַ קאָבוס פון דאָמבראָווע, וועלכע האָט בעשווינדעלט אַנ'ערך 200 פּערזאָן איב'ן גאַנצען לאַנד, צווישען וועלכע עס איז דאַ אויך איבער אַ צעהנדליג לאָדזער..

זי האָט געגאָלטען אַלס פאָרשטייערין פון'ם קויהלען-קאָנצערן „ספּולנאָטאַ איגטערעסוב", און אָפּערירענדיג מיט פאַלשע דאָקומענטען און לעגיטימאַציעס האָט זי געשלאָסען טראַנזאַקציעס, גענומען קויציעס און אַדרויפן.

איצט האָט מען זי אַרעסטירט.

דערגענצונגס-קורסען פאַר אינסטרוקטאָרען פון גימנאַסטיק און ספּאָרט

10 אַ זייגער פאַרמיטאָג איז אין לאָקאַל פון „בר כוכבא" פאָרגעקומען די ערעפענונג פון די 8 טאָגיגע דערגענצונגס - קורסען פאַר אינסטרוקטאָרען פון גימנאַסטיק און ספּאָרט, אָרגאַניזירט דורך דעם לאָדזשער קרייזפערבאַנד „מכבי".

צו דער בעשטימטער צייט זענען די אַבסאָלווענטען פון „בר כוכבא", מכבי — לאָדז, קאַליש, קאָלאָ, שיעראַדז, אָפּאָטשנאָ, אָזאָרקאָוו, גלאָוונאָ אין סטריקאָוו צוזאַמען 20 אַבסאָלווענטען.

די עקזעקוטיווע פון לאָדזשער קרייז - קאָמיטעט האָבען רעפּרעזענטירט די ה'ה ד"ר ז. עלענבערג, סט. שטילערמאַן און א. מאָרגענשטערן. די טעכנישע לייטונג פון די קורסען ה' פּראָפ. א. סעגאַל.

דער פאָרזיצער ד"ר ז. עלענבערג בעגריסט די אָנוועזענדע און האַלט די אייגליטונגס-רעדע וועגען די צילען און אויפגאַבען פון די דערגענצונגס-קורסען, פון וועלכען עס איז אַרויסצוזעהן, אַז די לייטונג פון די קורסען האָט געשטעלט אַלס אויפגאַבע צו פערטיפען און פערפולקאָמען די טעכנישע און טעאָרעטישע ידיעות וועגען יודישען ספּאָרט און אַלגעמיינע גימנאַסטיק. צו דעם צוועק וועלען פאָרקומען פאָרלעזונגען וועגען דער אידעאָלאָגיע און געשיכטע פון דער מכבי בעוועגונג, אַנאַטאָמיע, פּסיכאָלאָגיע, און וועגען ערטיילען מעדיצינישע הילף פּוי אומגליקס-פעלען.

ה' פּראָפ. סעגאַל בעקענט די אָנוועזענדע מיטן רעגולאַמין פון די דערגענצונגס - קורסען און טיילט דערביי מיט, אַז אין טעאָרעטישען טייל פון פּראָגראַם האָבען פערשפּראָכען זייער אָנטייל די ה'ה ד"ר עלענבערג, ד"ר האַנדזעל, ד"ר אַרמאַן, אין טעכנישען טייל מאַג. נעכאַמקעס — לעבענבוים און פּראָפ. סעגאַל.

די קורסען זענען רעגיסטרירט אין מלוכה'שען אַמט פאַר פיזישער דערציהונג און ביים ענדיגען די קורסען וועלען פאָרקומען פּרוב-עקזאַמענס און די אַבסאָלווענטען וועלען בעקומען געהעריגע צייגנישען.

ה' א. מאָרגענשטערן דערמאָנט ביי דער געלעגענהייט, אַז גראָד מיט 20 יאָהר צוריק זענען אין לאָדז דורך דעם צענטראַל - פערבאַנד פון דער יודישער טורנערשאַפט אין פּוילען אָרגאַניזירט געוואָרען די ערשטע קורסען פאַר אינסטרוקטאָרען פאַר גימנאַסטיק, וועלכע האָבען געליגט דעם פונדאַמענט פאַר דער יודישער טורן-בעוועגונג און אַלס איינער פון די פערלעטנגטען פון יענע היסטאָרישע אינסטרוקטאָרען קורסען ווינשט ער אַלע אַבסאָלווענטען ערפאָלג אין זייער אָנגעהויבענע נוצליכע אַרבייט.

נאָכדעם קומט פאָר די ערשטע לעקציע פאַר גימנאַסטיק.

גוט מאָרגען!

לאָדזער נגידים איז גלות...

(נישט קיין פרעהליכע איסרו-חג-געדאַנקען)

שוין אַריבער די ערשטע טעג. דער חול-המועד, די צווייטע טעג זענען אויך שוין אויף דער צווייטער זייט ראָגאַטקע. אַלץ איז אויסגעלעדיגט, דאָס באָרשט-פעסעל איז באָרשטלאָז, די שאַנק פון מצות איז מצהלאָז, דער שמאַלץ-טאָפּ איז שמאַלצלאָז דער אייער-קאָרב איז אייערלאָז, דער ציבעל-זאַק איז ציבעלאָז, די וויין-פלעשער זענען וויינלאָז. דער קאַרטאָפעל-זאַק איז קאַרטאָפעלאָז, און איך אַליין בין... געלדלאָז!

דער פסח איז אַוועק, געזעגענט זיך אויף אַ יאָהר צייט. אין אַ יאָהר אַרום וועלען מיר ווידער בישט האָבען אויף פסח, און פונקט ווי היי-יאָהר, וועלען מיר — אונזערע שונאים אויף צעזעניש — עסען מצות, קניידלעך, חרוסת און מרור כדת וכדין.

יאָ רבותי, די ערשטע און צווייטע טעג זענען אַוועק. ווי אַזוי זיי זענען אַוועק, איז נישט וויכטיג. אַבי זיי זענען אַוועק. מאַנכע לאָדזער „שוואַכע" נגידים, וואָס האָבען מורא פאַר אַני„עין-הרע", די קבצנים זאָלען זיי נישט „קוקען אין מויל אַריין" און כדי זיי זאָלען ביים סדר קענען זאָגען דרייסט „כל דכפין יתא ויאכול" — האָבען זיך אויף יום טוב אַריבערגעפעקעלט אין די פּענסיאָנאַטען, קיין קאָלומנע, וישניאָוואַ גורא, פּאָדעמביע א. אַנד. דאָס זענען די לאָדזער גבירים, וואָס זענען געשטראָפט געוואָרען מיט „ווייכע הערצער" און קענען נישט צוקוקען צו דער נויט און הונגער פון זייערע ברידער..

באַך אַ סיבה.

ערב יום-טוב שלאָגט מען אין די טירען פון די פּראַייבען, און בעלי-הבתים וועגען נדבות פאַר בכבוד'ע. האָבען זיי, די „ווייכהערציגע" לאָדזער נגידים נעבעך גרויס צער דערפון, וואָס זיי מוזען געבען אַפּזאָגען און זוכען תירוצים:

— שלעכטע צייטען.

— קריזיס און אַנדערע תירוצים.

האָבען אונזערע „גוטהאַרציגע" נגידים געפונען אַנ'אויסוועג: ערב פסח פּאַקט מען איין די טשעמאָדאַנעס, מ'נעמט מיט די מלכות, און היידאַ קיין קאָלומנע! קיין וישניאָוואַ!! אַ כשר'ער טאָפּ, אַ כשר'ער לעפעל, אי זיי זעהען נישט דעם צער פון זייערע ברידער, די שיקסע דאַרף זיך נישט רייסען דעם גאָרגעל: „פּאַנאַ ניעמא וידאָמו" אי זיי קענען רוהיג זאָגען ביים סדר „כל דכפין", אי זיי דאַרפען נישט זאָגען קיין תירוצים.

אַי, באַך פסח?

אַז זיי האָבען נישט געגעבען אויף פסח, וועלען זיי געבען באַך פסח?!..

אָב—נעק

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציעל-אַרצט פאַר מענ... - שוועכע-בע האַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג
פאַר אינבעמיתּ זלטע — לטשטגיצנג-פּביזעש

זיי האָבען געמיינט המנ'ען...

(א) דאָס סטאַראָסטע-געריכט האָט פערמשפּט איינעם פישעל קאַלסקי (פּילסודסקיעגאָ 49), וועלכער האָט פון זיין וואוינונג פון 4 שטאָק אַרויסגעוואָרפען אינדרויסען אַ הויפען „ווי-זאָגט-מען-עס" איינגעוויקעלט אין אַ פּאַפּירעל.

ער האָט בעקומען אַ פסק — 3 טעג אַרעסט.

דעמזעלבען פסק פאַר דערזעלבער זאַך האָט בעקומען איינע רבקה איזשביצקאַ (פון פּאָלודניאָווע 6).

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16
היינט און פאָלג. טעג!
פריילעכער מוזיקאַלישער ראָמאַנס א. ג.
ליבעס-מאַנעווערס
אין די הויפּט-ראָלען:
Mankiewiczówna, Halama, Zimińska, Żabczyński, Sielański, Orwid i Sempoliński.

טעאטער „פילהארמאניע"
20 נארוטאוויטשא 20

10 גאסט־אויפטריטען

ווארשאווער סקאלא־טעאטער

היינט מיטוואך, דעם 15 ד.ח. 9 אוונט, מארגעז דאנערשטאג, ד. 16 ד.ח. 9 אוונט

2 מאסן־פארשטעלונגען 2
צו צוטריטליכע פרייזן

פאר די פאלקס־מאסן פון 54 גר. ביז 2.20

גרעסטע סענסאציע אין לאדז
טוויזנטער בעגייסטערטע צושויער
די אריגינעלסטע פארשטעלונג אין סעזאן
אלע טאג אויספערקויפט

דער שלאגער פון סעזאן
200 מאל געשפילט אין ווארשא
אורקע נאכאלניק'ס

נאכט־מענטשן

סענסאציאנעלע פיעסע אין 10 בילדער, רעזשיסירט: חיים סאנדלער
מיט די ליבלינגס־ארטיסטן

וויערא קאניעווסקא
פאול ברייטמאן

פאול ברייטמאן

וויערא קאניעווסקא

מיט'ן אנטייל פון אנעטא ריזער
אין ערשטקלאסיגן אנסאמבל לויט א.ב.:

אייזענבערג אהרן, ברייטמאן פאול, געטליכערמאן לייב, גרינשפאן יעקב,
גראס רעגינא, האמבורגער דוד, זאסלאווסקא בערטא, נערה רבקה,
נייהויז וואלף, פאזנאנסקי משה, קאניעווסקא וויערא, ריזער אנעטא, ראקאוו יחיאל א. א.

אייגענע דעקאראציעס פראיעקטירט: ליבערמאן. גרויסער ערשטקלאסיגער ארקעסטער.

קאמפאזיציע: ב. אסס. | ערשטקלאסיגער באלעט פרימא־באלערינא: אנעטא רייזער | אנהויב: פינקטלעך 9.15 | בילעטן צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע

י. אפאטאשו'ס אפענער בריף
צו פוילישער שרייבער וועגן אנטיסעמיטיזם

דער בעריהמטער שריפטשטעלער י. אפאטאשו האט אין ניו־יארקער „טאג" פערעפענטליכט אן „אפענעם בריף" צו פוילישע שרייבער" וועגן די אנטיסעמיטישע עקסצעסן אין פוילען.

מיר ברענגען דא פאלגענדע אויספיהרונגען פון דעם בריף.

י. אפאטאשו הויבט אן זיין בריף:

„אין 1900 האט דער טיפסטער פוילישער קריטיקער בזאזאוסקי, געשריבען אין זיין בוך „יונג־פוילען":

„מיר, פאליאקען, זענען קינדער פון א געיאגט און געמארדעוועט פאלק. מ'הערט נישט אויף אונז אויסצוראטען. דער שונא וויל נישט בלויז עקאנאמיש אונז אומברענגען, ער וויל אויך די פוילישע נשמה אויסרייסען מיט'ן ווארצעל, ס'זאל פון פאליאקען קיין שריד־ופליט נישט בלייבען. בלויז דער אמת, דער מענשליכער אמת, קאן אונז ראטעווען. לאמיר אויסשמידען אין זיך אט דעם אמת, אט דעם כוח. לאמיר אליין דערפילען, אז צו זיין א פאליאק, א געפייניגטער, איז א פריווילעגיע. פוילען דארף ברענגען מיט זיך א נייע ווארט, א ווארט, וואס די וועלט האט נאך נישט געהערט. און דאס גרויסע פוילישע ווארט דארפען ברענגען — דער פוילישער קינסטלער, דער פוילישער אינטעלעקטואל, דער פוילישער פראדוקטיווער מענש — דער ארבייטער".

אט דער געדאנק פון א גרויס פויליש ווארט איז געבוירען געווארען נאך מיט א הונדערט און פופציג יאהר צוריק ביים פונאנדערפאלען פון פוילען, ווען רוסלאנד, דייטשלאנד און עסטרייך האבען צוריסען פוילען אויף שטיקער.

דאס גרויסע ווארט פון א בארוויד, פון א מיצקעוויטש, דער אנזאג, אז פעלקער דארפען לעבען זוי ברידער, דאס איז געווארן דאס געוויסען דאס טאג־טעגליכע לשון פון יעדען פראגרעסיוון פאליאק.

אט דער שעפערישער כוח האט נישט אויפגעהערט אנטקעגנצושטעלען זיך די אונטערדריקער. פאליאקען האבען רעוואלטירט אין 1830, אין 1863. דער זעלביגער כוח האט אויך געשאפען א ערשט־ראנגיגע פוילישע ליטעראטור. דאס געקרייציגטע פוילען איז געווארען דאס געוויסען פון דער פראגרעסיווער וועלט.

פוילען האט אויך געהאט איהרע פערראטער. דאס זענען די עלטער — זיידעס און טאטעס פון די היינטיגע „ענדעקעס". זיי האבען פון פאלקס־אומגליק געזוכט צו מאכן קאריערעס. זיי איז שטענדיג ליב געווען פוילענס אונטערגאנג. און ווי גוט בעצאהלטע מעקלערס, האבן טייל פאליאקען געיאלט פערשאכערן גאנץ פוילען דער צארישע רוסלאנד, אנדערע — ביסמארק'ן, אנדערע — עסטרייך. אין 1908, זעקס יאהר פאר דער וועלט־מלחמה, האט דער טאטע פון די היינטיגע „ענדעקעס", דער רוסיפיקאטאר ראמאן דמאווסקי, נאך אלץ געשריבען:

„דעם אויפשטאנד פון 1863 האבען געמאכט יודען, מאסאנען און דייטשען".

פון דער געקרייציגטער פוילען, פון דער פוילישער גאלגאטע, האט ראמאן דמאווסקי אין 1908 געמאכט א ביליגען קאבארעט.

מיט דער וועלט־מלחמה איז געשעהן א נס — פוילען איז אויפגעריכט געווארען, זהאט זיך בעפרייט, דאס האט געדארפט זיין א רוף צו דער וועלט: „אויס מיט אונטערדריקטע פעלקער, אויס מיט לאקייען־פעלקער".

ווייטער שרייבט י. אפאטאשו:

„עס זענען נאך נישט פערביי קיין צוואנציג יאהר, ווי פוילען איז אויפגעריכט געווארען, און וואס זעהען מיר? פוילען האט שוין לאנג פערגעסען, אז זי איז ערשט בעכטען געווען א געיאגט און געפלאגט פאלק.

די פירטהאלבען מיליאן יודען, וואס האבען פונקט אזא רעכט צו דער פוילישער ערד, ווי פאליאקען, ווייל יודען זיצען ארום דער ווייסעל אזוי לאנג ווי פאליאקען, די פירטהאלבען מיליאן יודען ווערען גערודפ'ט מיט מעהר רציחה, ווי די פאליאקען זענען געמארדעוועט געווארען פון די רוסישע צארען, פון די דייטשע ביסמארקס.

דאס גרויסע פוילישע ווארט, דאס מענשליכע ווארט פון בארוויד און מיצקעוויטש, האט מען גיך פערגעסען. געבליבען איז אין פוילען ביסמארק'ס געשפארטער שטיוועל, געבליבען איז דעם צאר'ס נאגאיקע. און גערעכט איז דער פאליאק פרושינסקי, ווען ער שרייבט מיט בעדויערען: „אין משך פון 150 יאהר גלות האבען מיר, פאליאקען, זיך אויסגעלערנט ווי צו פייניגען אונזערע נאציאנאלע מינדערהייטען".

ווייטער שרייבט י. אפאטאשו אין זיין ארטיקעל אין ניו־יארקער „טאג":

„ווען פאליאקען פערראטער (און זיי זענען געווען אין די טויזענדער) האבען געהאלטען, אז דער אויפשטאנד פון 1863 איז געווען אן אומגליק, אז עס איז נישט געווען קיין בעסערער צאר פון אלעקסאנדער דעם צווייטען, האט מיין זיידע אהרן געלד צוגעשטעלט די פוילישע „פאוסטאנטשיקעס" עטליכע הונדערט פעלצלעך. ווען ראמאן דמאווסקי האט זיך געשעהמט מיט'ן אויפשטאנד פון 1863, בין איך, א יודישער שרייבער, געזעסען אין ניו־יארק און געשריבען מיינע „פוילישע וועלדער", כ'האב בעזונגען דעם אויפשטאנד אין מיין ראמאן „1863"."

— איהר האט פירטהאלבען מיליאן יודען אין משך פון צוואנציג יאהר עקאנאמיש צובראכען, בעשפיגען, פערוואנדעלט אין פאריער. און דערמיט האט איהר אויך בעשפיגען און געקרייציגט דאס גרויסע פוילישע ווארט, וואס האט אייך געגעבען כוח אויסצוהאלטען די הונדערט און פופציג יאהר גלות.

„שולדיג אין די עקסצעסן איז אויך דער פוילישער קינסטלער, איז אויך דער פוילישער אינטעלעקטואל. פארוואס שווייגען זיי? ס'גרויסע פוילישע ווארט האט זיך שוין לאנג אפגעטון פון פוילען. א חוץ דעם ראמאניסט קאדען־באנדראווסקי, האט דאס בעפרייטע פוילען גארנישט צוגעטראגען דער וועלט־ליטעראטור. טא פארוואס שווייגט ער, באנדראווסקי? ער ווייסט דאך יא, אז ווען די „ענדעקעס" וועלען איבערנעמען די מאכט, וועלען זיי איינפיהרען היטלער'ס ארישען בלוט־טעסט. דעמאלט וועט מען אויפדעקען דעם גרויסען „חטא", אז באנדראווסקי'ס מוטער איז געווען א יודישע און מען וועט איהם צווינגען אפצוריכטען גלות. און נישט בלויז איהם. מען וועט אויך ארפשלעפען מיצקעוויטש'עס מאנומענט פון ווארשא — האט דאך מיצקעוויטש זיך געהאלטען אין איין איבערנעמען — „כ'בין א האלבער יוד און א האלבער פאליאק און כ'וויל שטאלץ דערמיט".

דער פוילישער קינסטלער שווייגט, דער פוילישער אינטעלעקטואל שווייגט. זיי שווייגען, ווייל עס האט זיך אפגעזאגט פון זיי ס'גרויסע פוילישע ווארט, ס'מענשליכע ווארט, וואס א לעלעוועל, א בארוויד, א מיצקעוויטש, א זשעראמסקי, א יוסעפאנסקי האבען אויסגעחלומ'ט, האבען אויס געשמידט פון אייגען בלוט און מארך.

י. אפאטאשו פערענדיגט, אז נישט געשוויגען האט בלויז דער פוילישער ארבייטער, וועלכער האט זיך אנגעשלאסען אן דעם יודישען גענעראל־שטרייק אין פוילען געגען דער אנטיסעמיטישער כוואליע. „דאס איז דער איינציגער ליכטיגער פונקט אין היינטיגען פוילען"

אויפן דערנער־וועג
שפאנענדער סענסאציאנעל־ראמאנטישער ראמאן

(73

ער געהט ווייטער און קומט ארויס אויף דער בריגיטענא־גאס. די גאס איז פול מיט שפאצירענדע ס'איז א שעהנער ווינער מאי־אווענד. די העלע לאמפען און די ליכטיגע שוי־פענסטער בעגיסען דעם טראטואר מיט א בלענדענדיגער ליכטיגקייט. ער האט ארום זיך דאס קלינגענדע געלעכטער פון די חנ'עוודיגע ווינער דאמען. ארום איהם אטעמט מיט לעבען, מיט פרייד.

א, ווי ער איז איצט מקנא די דאזיגע אלע שפאצירענדע. זייערע פנימ'ער זענען זארגלאז, צופרידען. זיי שמייכלען אלע. זיי אלע זענען פריי, קיינער שפיאנירט זיי נישט נאך, קיינער פערפאלגט זיי נישט. און ער? ער איז איצט געפאנגען. דאס וואכזאמע אויג פון זייבע פערפאלגער האלט איהם געפאנגען, ווי אין א שווערען קלעם.

אט געהט א מענש, געהט גלייך מיט אלע אויף דער ברייטער בריגיטענאו, א פאלקאוויק, א מאן מיט די העכסטע מלוכה־ארדענס און איז — געפאנגען!

ער פערקריצט מיט די צייהן פאר אויפרעגונג. און געהענדיג אזוי איבער'ן העל־בעלויכטענעם טראטואר, דערזעהט ער א שילד: „ט. קאטעלי", און ער דערמאנט זיך, אז היינט פיר א זייגער ביי־טאג איז ער דא געווען. ער האט געגעבען צו פערריכטען זיין פרעכטיגען אויטאמאביל. מ'האט איהם ערקלערט, אז אין פיר טעג ארום וועט ער זיין פארטיג. ער האט בעשלאסען מיט'ן אויטאמאביל אפצופאהרען קיין פראג.

אבער איצט — יא, ער איז זיכער דערין, — איצט וועט ער שוין קיין פראג נישט פאהרען. זיין וועג פיהרט איצט ערגעץ אנדערש. וואוהין? אפשר צום — טויט! איז דען פארהאן איצט פאר איהם אן אנדער אויסוועג, ווי דער טויט?..

און אלץ צוליב וואס? צוליב א נארישען פוטעראל פון מעסערל! ווען ער זאגט, אז דער פוטעראל געהערט נישט צו איהם, וואלט דאך גארנישט געווען. די אגענטען וואלט דאך נישט איינגעפאלען, אז דער פאלקאוויק רעדל און יענער געהיימניש פולער בריף־אפנעהמער איז איינע און דיזעלבע פערזאן.

— אזוי נאריש און אזוי אומזיניג ארייננצופאלען! — טראכט רעדל און טרעהרען קומען איהם אזש אין די אויגען פאר אויפרעגונג און פערביטערונג.

וואס וועט ער אזוי געהן פון איין גאס אין די אנדערע? מיט וואס וועט זיך דאס ענדיגען? ער זעהט שוין, אז א־ויסדרעהען זיך פון די אגענטען וועט ער נישט. האט דאך דעריבער נישט קיין זין, אזוי זיך ארומצושלעפען איבער דער שטאט...

חוץ דעם טוען איהם שוין וועה די פיס פון דעם לאנגען ארומגעהן. ער דארף רוה. זאל שוין זיין, וואס עס וויל! עס איז איהם שוין אלץ איינס. פונ'ם אונאויפהערליכען געהן און פון דער שווערער איבערלעבונג פיהלט ער א גוואלדיגע מידקייט.

ער בעשליסט דעריבער צוריקצוגעהן צום האטעל „קלאמזער", וואו ער שטעהט איין. ער לאזט זיך געהן צום האטעל און דערמאנט זיך, אז נאך זייענדיג אין פראג, האט ער געשיקט א טעלעגראמע צום ווינער פראקוראר וויקטאר פאליאק, ער זאל קומען צו איהם אין האטעל „קלאמזער", ווען ער, רעדל, וועט קומען קיין ווין. ער האט מיט איהם צו רעדען וועגען א זעהר וויכטיגען ענין. פאליאק איז געווען רעדל'ס אנ'אלטער, גוטער פריינד, זיי פלעגען אפט צוזאמען פערברענגען.

וויסענדיג אז ער פאהרט קיין ווין אפנעמען די פערצעהן טויזענד קראן, האט רעדל דעריבער בעשלאסען מיט פאליאק'ן זיך צו בעגעגענען און פערהאנדלען א וויכטיגע מלוכה־אנגעלעגענהייט.

— פאליאק מוז שוין געוויס אויף מיר ווארטען.

— טראכט רעדל.

ווי מאדנע, ער, דארף זיך איצט בעגעגענען מיט א מענשען, וואס האט די אויפגאבע צו פערפאלגען אזעלכע פערברעכער ווי ער, רעדל... און ער וועט זיצען מיט פאליאק'ן, מיט'ן פראקוראר פאליאק, און יענער וועט נישט וויסען, אז נעבען איהם זיצט אזא שווערער פערברעכער..

און ווען רעדל דערמאנט זיך וועגען דעם, גיט ער נישט ווילענדיג א שמייכעל.

(פארטזעצונג קומט)

די „פרידליכע“ ערציהונגס-מעטאָדען פון די שול-קינדער אין דריטען רייך

(ענדע פון דער 4-טער זייט)

ריסטישע שטורעם-אָפּטיילונגען. דאָס אויפבויען די רייכסיעהר. היטלער אַלס הויפט-אָנפיהרער פון דער אַרמעע. אַלגעמיינע מיליטער דינסט“.

„מען דאַרף מיט די קינדער רעדען וועגען דער טעכניזאַציע, מאָטאָריזאַציע, און מעכאַניזאַציע, וועגען דער בעדייטונג פון די טאַנקס, פאַנצער-וואָגענס, באָמבען און גאַז-אַטאַקען.“

בעת דעם לימוד פון געאָגראַפיע דאַרף דאָס הויפט-געוויכט געלעגט ווערען אויף „דעם האַרטען קאַמף אין די דייטשע גרעניץ - געביטען. מען דאַרף בעטאָנען, אַז הגם דאָס איז אַ קאַמף אהן געוועהר, איז עס דאָך אַ באַציאָנאַלער קאַמף, וואָס ווערט געפיהרט אַרום יעדער כאַטקע, און אונטערנעהמונג, אַרום יעדען שטיקעל ערד און אַרום יעדער איינצעלנער נשמה“.

...„עס דאַרף געשטרעבט ווערען אויפצוהויבען דאָס ראַסען-בעוואוסטזיין. בעזונדערס שטאַרק דאַרף דער מאָמענט אונטערגעשטראָכען ווערען אין די שולען פאַר מיידלעך“.

„אויף די לעקציעס פון געזאַנג מוזען געזונגען ווערען אויסשליסליך מיליטערישע לידער, ווייל אַלע אַנדערע שוואכען אָפּ די קינדערשע נשמה. די צייכען-לעקציעס דאַרפען אויך זיין געווידמעט אין דער ערשטער רייה דעם צייכענען פון קריגס-מאַדעלען“.

די דאָזיגע ציטאַטען, וואָס שפּעגלען ווייט נישט אויס דאָס גאַנצע פּראָגראַם פון דער דייטשער שול, זענען אָבער שוין אַ גענוגענדער בעווייז, אין וואָס פאַראַ „שלום“-גייסט עס ווערט ערצויגען דער יונגער דור אין היטלער-דייטשלאַנד.

די יום-טוב-טעג אין אהל-יעקב

די לעצטע טעג פסח זענען אין דער שוהל, „אהל יעקב“ אדורך בעזונדעס פייערליך. שביעי של פסח האָט נאָכ'ן לייענען געהאַלטען אַן איינדרוקספולע רעדע ה' משה לימאַן. דער רעדנער האָט אָנגעוויזען אויף די טרויעריגע לאַגע פון יודענטום אין די פערשידענע לענדער און אויף די איינציגע האָפענונגס - שטראַהלען, וואָס קומט פון ארץ-ישראל. פסח, דער פריהלינגס- און פרייהייטס-יום-טוב, רופט אונז פאַרטצוזעצען דעם גרויסען בעפרייאונגס-פּראָצעס פון יודישען פאָלק, וועלכער פיהרט אונז דורכ'ן ציוניזם אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, דורכ'ן קרן-קימת, קרן היסוד און חלוציזם — צו דער יודישער מלוכה אין ארץ ישראל.

אחרון של פסח צו „יזכור“ זענען אָפּגעריכט געוואָרען הזכרות פאַר די פערשטאָרבענע פערדינסט פולע ציוניסטישע און יודישע פיהרער, פאַר די פער שטאָרבענע ציוניסטישע אָרטיגע עסקנים און מיטגלידער פון „אהל יעקב“. בעת די עליות האָט מען מנדר געווען גרעסערע סכומים לטובת גאולת הארץ דורכ'ן קרן-קימת לישראל.

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי	—	—	—	95.50
3 פּראָצ. בּוד.	—	—	—	26.00
4 „ דאָלאַרובקע	—	—	—	51.75
7 „ סטאַביליזאַציע (אמ.)	—	—	—	62.00
5 „ וואַרשאַווער פ. ב. 1934			—	52.75
5 „ לאָדזער			—	47.00
ענגלישער פונט			—	26.26
דאָלאַר אָפיצ. 5.31.00 — נישט-אָפיציעל			—	5.29
גאָלד-דאָלאַר	—	—	—	9.08
גאָלד-רובל	—	—	—	4.32
דייטשער מאַרק	—	—	—	1.41
פראַנק שווייצאַרישע		—	—	1.73,20

טעאַטער, מוזיק און פערוויילונג (קאָמוניקאַטען)

מאָריס שוואַרץ 4-טע און לעצטע פּרעמיערע אין לאָדז

היינט מיטוואָך אָוונד, קומט פאַר מאָריס שוואַרצ'ס געזעגענונגס - פּרעמיערע אין לאָדז. זיין אינסצעניזאַציע פון וועלט-בעריהמטען היסטאָרישען ראָמאַן פון יודישען לעבען, פון יודיש - דייטשען שריפטשטעלער ליאָן פויכט-וואַנגער'ס „יוד זיס“, דער וואונדערבאַרער ראָמאַן, וואָס איז אין זיין עיקר און יסוד אַ מעשה שהיה, אַ געשיכט-ליכער פאַקט, „וואָס קלינגט ווי אַ מעשה פון טויזענד און איין נאַכט“.

ווער ליאָן פויכטוואַנגער איז און וואָס פאַר. אַ בעדייטונג זיינע ווערק האָבען, דאַרף מען נישט דערציילען דעם אינטעליגענטען יודישען עולם, וואָס מאָריס שוואַרץ מיט זיין אינסצעניזאַציע, רעזשי און שפּיל די טיטול-ראָלע „יוד זיס“, מיט'ן גאַנצען קינסטלער אַנסאַמבל האָבען פון דאָזיגען ווערק געמאַכט, וועט דער לאָדזער טעאַטער ליבהאָבער היינט אַליין זעהען און זיך איבערצייגען.

מאָריס שוואַרץ האָט נישט געזשאַלעוועט קיין מיה און געלד פאַר זיין היינטיגער געזעגענונגס - פּרעמיערע. נייע היסטאָרישע קאָסטיומען און צייט-מעסיגע דעקאָראַציעס האָבען איינגעשלונגען אַ שלל מיט אַרבייט און געלד.

ווען פויכטוואַנגער איז געווען אין אַמעריקאַ, וואו ער איז אויפגענומען געוואָרען מיט גרויס כבוד — האָט ער אויך בעזוכט מאָריס שוואַרץ קונסט-טעאַטער. ער איז אַזוי איבעראַשט געוואָרען פון מאָריס שוואַרץ פּראַכט-פולער רעזשי און שפּיל, אַז ער האָט צווישען זיין אָפּ-שאַצונג אַזוי געזאָגט: „ס'איז אַ כבוד פאַר יעדען דראַ-מאַטורג אויפגעפיהרט צו ווערען פון אַזאַ רעזשיסער ווי מאָריס שוואַרץ!“

אַט דער גראַנדיעזער ספּעקטאַקל — „יוד זיס“ — ווערט היינט, צום ערשטען מאָל אויף דער יודישער ביהנע אין אייראָפּע געגעבען אין טעאַטער „ראָזמאַי - טאַשטשי“ דורך מאָריס שוואַרץ און זיין געקליבענעם קינסטלער - אַנסאַמבל. צו דער היינטיגער פייערליכער פּרעמיערע קומען אויך צו פאָהרען די טעאַטער-קריטיקער פון דער וואַרשאַווער פּרעסע.

די פאָרשטעלונג הויבט זיך אָן פּונקטליך 9 אַ זייגער דער חשוב'ער עולם ווערט זעהר געבעטען קומען פּינקטליך אום נישט צו שטערען דעם גאַנג פון אַזאַ פייערליכער פּרעמיערע ווי „יוד זיס“.

צוויי פאָלקס - פאָרשטעלונגען פון אורקע נאַכאַלניקס „נאַכט - מענשען“

נאָכ'ן גרויסען ערפאָלג, וואָס די „נאַכט-מענשען“ האָבען געהאַט יום-טוב אין טעאַטער „פילהאַרמאָניע“ — האָט די דירעקציע בעשלאָסען צו געבען צוויי פאָלקס-פאָרשטעלונגען צו פּאָפּולערע פּרייזען. די פאָרשטעלונג איז עמאָציאָנעל. יעדעס בילד פון די 10 בילדער ווערט בעגלייט פון עולם מיט אַפּלאָדיסמענטען און בעגייס-טערונג.

די פאָרשטעלונג פערמאָגט שפּיל, פערוויילונג, טאַנץ הערליכע מוזיק, פאָלקס-לידער, אויסשטאַטונג און וואונ-דערבאַרע מאָמענטאַלע דעקאָראַטיווע אומענדערונגען.

די פאָרשטעלונגען ווערען געגעבען היינט מיטוואָך, מאָרגען דאָנערשטאָג 9 אָוונד צו צוטריטליכע פּרייזען.

ראַדיאָ - פּראָגראַם

מיטוואָך, דעם 15-טען אַפּריל

6.34 גימנאַסטיק, 6.50 מוזיק (פּליטען), 7.20 ידיעות, 7.40 מוזיק (פּליטען), 8 אודיציע פאַר שולען, 11.57 צייט-סיגנאַל, 12.03 ידיעות, 12.30 „וואַלד-טייוועל-וואַלץ“. 1.10 הויזווירטשאַפט, 1.15 פּליטען, 3.12 לאָדזער בערזע, 3.15 עקספּאָרט, 3.20 וואַרשאַווער בערזע, 3.30 סאַלאָן-מוזיק (פּליטען), 4 אודיציע פאַר קינדער, 4.20 פאָלקלאָריסטישע אודיציע, 5 רעפעראַט פון פּראָפ. ראַסטאָפּינסקי, 5.20 פאָרטעפּיאַן - קאָנצערט, 5.50 „בוך און וויסען“, 6 קאָנצערט, 6.30 „דער אַרבייטער, בוך און צייטונג“ — פעליעטאָן פון אַנטאָני קאַספּיראָוויטש, 6.45 פּוילישע סימפאָנישע טענץ (פּליטען), 7.20 רעקלאַמע-קאָנצערט, 7.35 אינטערוויו מיט קוכאַרסקי'ן (לעמבערג), 7.45 ספּאָרט, 7.50 אַקטועלער שמועס, 8 פראַגמענטען פון זאַגלעמביע (פון סאָסנאָוויעץ דורך קאַטאָוויץ), 8.25 מוזיק (פּליטען), 8.45 אָוונט-ידיעות, 9 שאָפּינ'ס שאַפונגען, 9.40 ליטעראַרישע סקיצע, 9.55 אַקטועלער שמועס, 10.20 טאַנץ-מוזיק, בעת דער פויזע 11 אָוונט ידיעות און קאָמוניקאַטען.

ווייוהוויייס-- קיינסליך ווימתיי אַלעבענייר

Dr. med. H. LUBICZ

ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43). טעלעפאָן 32-141

עמפּפאַנגס-שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אָוונט

קלאַנג-קינאָ CAPITOL

זאַוואַדזקאַ 16

היינט און פאָלגענדע טעג!

דער ערשטער זייט די צייטען פון „בן הור“ גיגאַנטישער פילם פון אונגעוועהנליכער אויס-שטאַטונג, לויט דער בעריהמטער ערצעהלונג פון RAFAEL SABATINI אונט. נאָמען:

„Kapitan BLOOD“

אין די הויפּט-ראָלען: דער קעניג פון די אַקטיאָרען E. FLYNN

און די העלדין פון פילם „חלום פון אַ זומער-נאַכט“ OLIWIA de HAVILLAND רעזשי: M. CURTIZ פּראָד.: Warner Bros

קליינע אַנאַנסען

1 זלאָטי

אַנאַנס ביז 15 פּערטער

פרייע פּאָסטענס

אַ ערשטקלאַסיגער שעהן - פּראָזענ-טירענדער דאַמען-און הערען-פריזיער קען זיך מעלדען 6-טער שרפּיגען 1.

ס'ווערט געזוכט אַ גייהער ביים קאָמפּאָשען-שטעפער אויף דרעוואַנאָווסקע 9, וואָלינגע 10.

ראַכאַלען

זאַפּאַרט צו פערמיטען 2 שטיבער מיט אַ קיך אין בעקוועהמליכקייטען, אויך אַ פראָנט-געוועלב, געאייגנעט פאַר אַ קצב, ווי אויך 4 שטיבער מיט אַ קיך און בעקוועהמליכקייטען מיט 2 איינגענג, אויך אַ גרויסער לאָקאַל פאַר אַ קאַנטאָר אָדער קאָנק. צו ערפאָהרען 11. ליסטאָפּאַדאַ 43, ביים ווירט.

אַ געוועלב-בודקע, גוטער פּונקט, געאייגנעט אויף פערשידענע צוועקען איז צוליב קראַנקהייט — אָבצוגעבען אַנדזשעיאַ 22.

אַ צימער מיט אַ בעזונדערן איינגאַנג פון זאַפּאַרט איבערצוגעבען. זאַכאָדניאַ 31 וו. 16.

פערשידענעס

איך נעהם אַן שילער צו לערנען אין אַ יודישער טריקאָטאַזש-פאַבריק נויטגען צוצאַהלען פאַר'ן לערנען. צו ערפאַהרען ביי יאַקובאָוויטש, קאָנסטאַנטינער 43.

אַן'אינטע-ליגענטער יונגער מענש, אַן'אויסגעצייכענטער בוכהאַלטער און קאָרעספּאָנדענט זוכט בעשעפטיגונג ביי וואָס עס זאָל נישט זיין פאַר אַ מינימאַלען געהאַלט. אָפּערטען אין אַדמינ. אונטער „פעהיג“.

ווילכטיג פאַר דאַמען

נאָר 2 זל. ווערע פאַר איבערגע מאַכט די עלטסטע היטען אויף גאַנץ ניי ווי אויך נייע היטען צו 3.50

„TOLA“

23 Żawadzka 23

שיימרען ביי קערש סקווערראָווא 15 מיט פּאַריזער שרינדן פערטיגע שייטלען

OGŁOSZENIE.

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza niniejszem przetarg nieograniczony na dostawę do robót w bieżącym sezonie dla Dyrekcji Kanalizacji i Wodociągów

odlewów żeliwnych, zgodnie z formularzem dostaw.

Oferty winny być złożone do dnia 27 kwietnia r. b. do godz. 12-ej w biurze Dyrekcji Kanalizacji i Wodociągów przy ul. Narutowicza Nr. 65, pokój Nr. 9, w zapieczętowanej kopercie z napisem: „Oferta na dostawę wyrobów żeliwnych"

Ceny winny być podane za sztukę loco skład Dyrekcji w Łodzi, ul. Wierzbowa 52, zaś ceny modeli należy podać osobno.

Do oferty winny być dołączone: kwit na wpłacone wadjum w wysokości zł. 500.— w gotówce lub papierach procentowych, przyjmowanych jako wadjum przy dostawach państwowych, podpisane przez oferenta warunki techniczne, ogólne i warunki przetargów.

Zarząd Miejski zastrzega sobie prawo wyboru oferenta i ewentualne unieważnienie przetargu. Dostawa winna być wykonana zgodnie z podpisanemi warunkami dostaw, formularzem dostaw i odpowiedniemi rysunksmi. Załączniki te można otrzymać w Dyrekcji Kanalizacji, Łódź, Narutowicza 65 pokój Nr. 9, w godzinach od 10-ej do 13-ej.

Otwarcie ofert w obecności oferentów nastąpi w dniu 27 kwietnia r. b. o godz. 13-ej w gabinecie Dyrektora, ul. Narutowicza 65.

Zarząd Miejski w Łodzi
Przedsiębiorstwo Miejskie
„Kanalizacja i Wodociągi"

PIERWSZE PRYWATNE
Pogotowie Lekarskie
(1-טע פּריוואַטע גיכע הילף)
זשעלאַנאַ 6 (Legjonów 6) טעל. 12-333
טעטיג אהן איבעררייס ביטאָג און ביינאַכט.
גיכע ערצטליכע הילף אין אַלע ספּעציאַליטעטען.

ווילכטיג פאַר בריך-קראַנקע

(רופּטורען) זאַווי פון פערקרימונגען פון רוקען-ביין (הויקערס), פּאַראַליזשען, ביין-שווינדזוכט, פלאַטפוס און פערשידענע אַנדערע פערקריפּלונגען-ליידענדע.

פאַר פערשידענע אַרט רופּטורען: פערפעקטע און די געפּערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל-באַנדאַזשען לויט מיין מעטאָדע היילען אוי בעזייטיגען ראַדיקאַל יעדען איינציגען ברוך.

ביי מאַגען און קישקע - זענקונג ספּעציעלע אינדיווידועל צוגעפּאַסטע לייב-הייל-באַנדאַזשען.

פאַר הויקערס ספּעציעלע גאָרסעטען און גלייכהאַלטערס.

געגען ביין-שווינדזוכט ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען פון אַלע סיסטעמען.

געגען שמערצענדע פלאַטפיס ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע איינלאַגען לויט גיפּס-מאָדעלען.

געגען קרומע אָדערן ספּעציעלע גומי-שטרימף לויט מאָס.

קינסטליכע הענד און פיס

ספּעציעלע הייל-אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט ספּעצ. אָרטאָפּעד

א. פּעטריקעוויטש, לאָדז

9 פּיראַמאָוויטשאַ 9, טעל. 177-09 (פריהער אָלגינסקאַ)

אַכטונג! קראַנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.

טויזענטער דאַנקזאַגונגען קענען בעוויזען ווערען.

פּריילינגס

צו זאָדע-וואַסער-קיאָסקען ווערן געזוכט צו ערפאַהרען אין „Źródło“ קילינסקיעגאָ 97.

ווילכטיג פאַר לאָדז און פּראָווינץ!

קאָמיסיאָנס-לאַגער

פון פערשידענע מאַרקען

מעבעל

נייע און גענוצטע, ווי אויך היגיענישע.

טאַפּטשאַנען, מאַטראַצן, קאָזעטקעס

אין דער פיינסטער אויספיהרונג, בעקומט איהר צו די ביליגסטע פּרייזען נור ביי

א. ווייצמאַן,

שענקיעוויטשאַ 6, טעל. 191-00.

בעמ.: איך קויף אויך פערשידענע גענוצטע מעבעל, דיוואַנעס, נייע-מאַשינען, שרייב-מאַשינען, פעלצען א.ז.וו.

Lekarz Dentysta
Jakób Botwinik

וועלכער האָט געאַרבייט אין דער קראַנקען-קאַסע 12 יאָהר ספּעציעל אויף ציין-ציהען און האָט אַן'אייגענע לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציין, נעמט אָן טעגליך פון 10 ביז 3 נאָכמ. אין דער לעטשניצע „פּאָמאָץ“ רוג זגערזשער און לימאַנאָווסקיעגאָ 1, טעל. 101-29 און פון 4—11 אָוונד אויף נאַרו-טאָוויטשאַ 13 צוגענגליכע פּרייזען. פאַר אַר-ביטסלאָזע הנחות.

Dr. E. Ekkert

ספּעציאַליסט פאַר וועגערישע און הויט-קראַנקהייטען

וואוינט יעצט אויף

Pierackiego 5

נעמט אָן פון 12—1 און פון 5.30—8 אָוו.

Dr. med.
M. SZY AJNER
Chor. wewn. przemiany materji przeprowadził się z Berlina do Warszawy. Chmielna 20, telefon 670-23 od 6 — 7 popoł.

Dr. med.
J. Nadel

ספּעציאַליסט פון אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען

אַנדזשעיאַ 4, טעל. 228-20.

נעמט אָן פון 10—12 און פון 5—7 אָוו.

Dr. med.
W. ŻADZIEWICZ

ספּעציאַליסט פאַר אוירען, נאָז, האַלז און קעהלקאָפּף-קראַנקהייטען

Piotrkowska 64, tel. 125-26.

נעמט אָן פון 5—8 אָוונד.

Dr. med.
Z. DATYNER

אוראָלאָג

ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין-קראַנק.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוונט.

Dr. med.
G. GERSZTAJN

ספּעציאַליסט פאַר אויגען קראַנקהייטען

Traugutta 12, tel. 175-10

נעמט אָן פון 11-2 און פון 5 ביז 8.30 אָוו. אונבעמיטעלטע— לעטשניצע פּרייזען.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 23.